Aydınlık

Kuruluş yılı: 1921
Kurucusu: ŞEFİK HÜSNÜ

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

CUMA 25 TEMMUZ 1980
10 LİRA

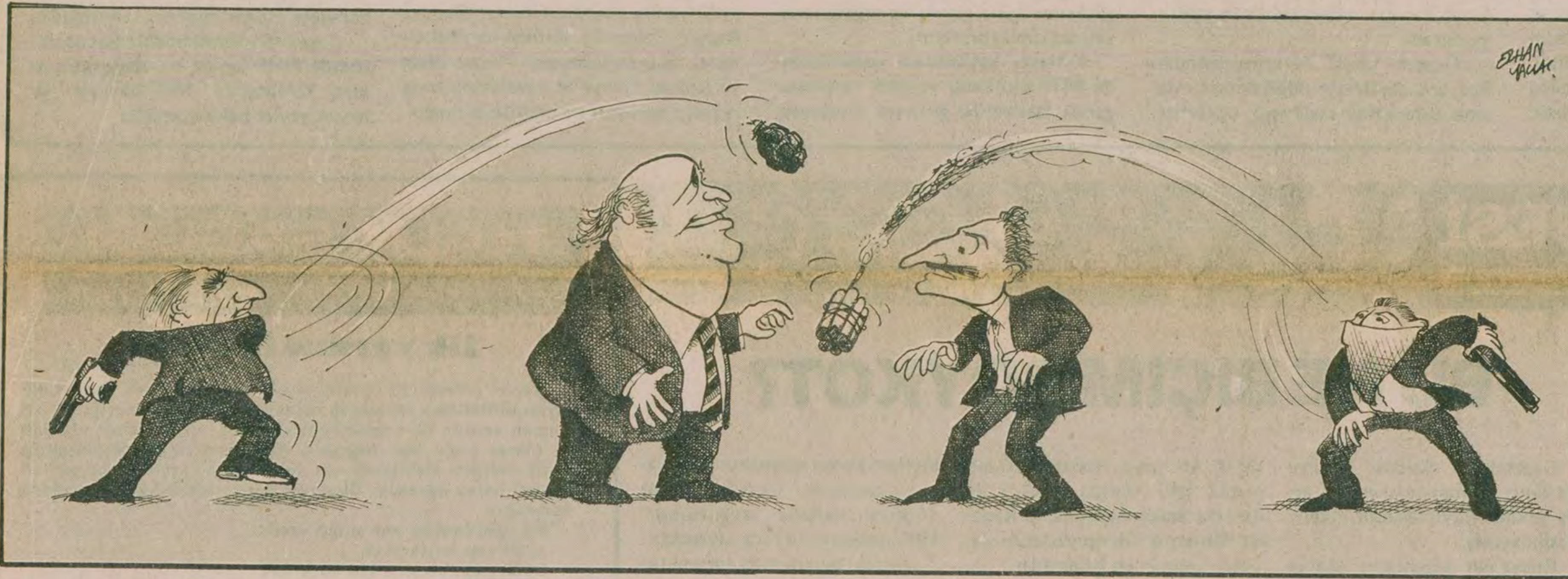
1939 sovyet-alman paktı
4.sayfada

HARRY POLLİT OLAYI VE TÜRKİYE DEVRİMCİLERİNİN TUTUMU
M.HALİM SPATAR

Ecevit ve Demirel'e halkın uyarısı:

Ya bu deveyi güdün, ya bu diyardan gidin!

İki lider inattan vazgeçmezlerse, Parlamentoyu korumak için onlardan vazgeçmek gerekecektir!

HABER MERKEZİ

CUMHURBAŞKANI Vekili İhsan Sabri Çağlayangil'in çağrısı üzerine dün Çankaya'da biraraya gelen Ecevit ve Demirel'in şimdi nasıl bir tutum içine girecekleri merakla bekleniyor.

Önceki akşam televizyonlarının başında iki büyük partinin liderlerinin bu kez nasıl tutum alacaklarını bekleyen tüm yurttaşlar, ''Ne zaman akılları başlarına gelecek, hâlâ eski vurdumduymazlıkları devam ediyor'' diyerek, Meclisteki anarşi toplantısındaki havayı tepkiyle karşıladılar.

Yurttaşlar, Meclis kürsüsünden işin ciddiyet ve önemini kavramadıklarını göstermeleri üzerine, bu gidişe dur denmesi için iki liderin zorlanması ihtiyacında birleşiyorlar.

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

Terörü kim planlıyor ve uyguluyor?

Başbakan Demirel, anarşi odaklarının isimlerini hâlâ telaffuz edemiyor

Demirel: «Cinayet işleyenler işaretlerini de bırakıyorlar»

BU mesele yoruma ihtiyaç bırakmayacak kadar açıktır. Sana göre şöyle, bana göre böyle denmeyecek kadar açıktır. Cinayet işleyenler işledikleri cinayetin yanına bir şeyler koyuyorlar. Bir işaret, bir emare, İstanbul'da dört bin kişi hapishanelerdedir.

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

Gıyasettin Karaca (AP Grup Başkanvekili) «Anarşinin kaynağı tek demek yanlıştır»

"ANARŞİNİN kaynağı için tek demek yanlıştır. Anarşiyi ister komünistler çıkarsın, ister faşistler, tedbir önemlidir. Anarşinin her çeşidi için tedbir birdir. O nedenle biz diyoruz ki,

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

Hasan Fehmi Güneş (İçişleri eski Bakanı) «Terörün faşist ve sol nitelikli kaynaklarıyla ilgili belgeler mevcuttur»

"TERÖRÜN kaynağı tektir demek, bilgisizliğimizi metafizik bir noktaya bağlamak olur. Terörün bilinen kaynakları vardır. Bunlardan faşist nitelikli olanıyla ilgili somut sayılabilecek hatta kanıt sayılabilecek dökümanlar var. Dökümanların büyük bir kısmı

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

Kasım Önadım (AP Genel Başkan Yardımcısı) «Terörün kaynağı komünizmdir»

"TERÖRÜN kaynağı komünizm ve komünizme arka çıkanlardır, anarşist ve komünistlerin sırtını sıvazlayanlardır. Siyasetçiler ise birbirini küçük düşüreceğiz diye anarşi ile uğraşmıyorlar.

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

Meclisten izlenimler — NİMET ARZIK

Devlet Permaşarp reklamı değildir

KAFAMDA, koca koca havanların içindeki su çalkalanıyordu. Mecliste, genel görüşme vardı anarşi hakkında önlemler görüşülecekti, tartışılacaktı, ülke için hayırlı kararlar alınacaktı. Oysa, benim kafamın içindeki su habire dövülüyor, habire çalkalanıyordu. Büyük küçük ortanca havanlar vardı.

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

Demirel: Diyalog sayesinde ortak tavır alma imkanı bulabiliriz

ANKARA (ÖZEL)

BAKANLAR Kurulunun dünkü toplantısından sonra bir açıklama yapan Başbakan Süleyman Demirel, Cumhurbaşkanı Vekili İhsan Sabri Çağlayangil'in dün akşam verdiği yemek konusunda görüşünü belirtirken, bunun bir diyalog olduğunu söyledi ve şöyle dedi:

''Belki Türkiye'nin meselelerini karşılıklı görüşerek, eksik noksan varsa birbirimizi daha iyi anlayarak, milletin beklediği bilhassa anarşi karşısında beklediği ortak tavra doğru bir adım atmak imkanını buluruz.''

(Devamı S. 6 Sü. 2'de)

Fatsa'da bir polis otosu tarandı: 1 polis öldü, biri ağır üç polis yaralandı

FATSA (ÖZEL)

FATSA'da bir polis otosu tarandı, bir polis öldü, biri ağır üç polis yaralı.

Fatsa'da askeri birliklerin yaptıkları operasyon bittikten sonra ilçede polis mahallelere baskınlar düzenliyor. Bu baskınlardan birine giden bir polis ekip otosu Çullu Mahallesinde silahlı saldırıya uğradı. Silahlı saldırıda Erkan Alışır adlı polis memuru öldü. Biri ağır üç polis yaralandı. Bu arada polis otosu tahrip edildi. Olay üzerine askeri birlikler mahalleyi kuşattı. Aramalara

(Devamı sa.6, sü.3'de)

İstanbul TİT Komutanıydı

İki öğrenciyi kaçırarak kurşuna dizmekten yargılanıyordu

MHP'li komando Cengiz Ayhan duruşma sırasında.

MHP'li katil Cengiz Ayhan idama mahkum oldu

İSTANBUL (ÖZEL)

İSTANBUL'da iki öğrenciyi kaçırarak kurşuna dizmek suçundan sanık olarak yargılanan komando Cengiz Ayhan İstanbul Sıkıyönetim 1 Numaralı Askeri Mahkemesi tarafından ölüm cezasına çarptırıldı.

Birden çok kişiyi öldürmeleri için başkalarını azmettirmek suçundan ve TCK'nın 450-5 ve 64-2. maddeleri gereğince idam cezasına çarptırılan Ayhan için, 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi hafifletici neden olmadığını belirterek 59. maddeyi uygulamaya gerek görmedi.

CİNAYET NASIL İŞLENMİŞTİ?

4 Ekim 1978 tarihinde, İstanbul'da Taksim-Sarıyer seferini yapmakta olan bir belediye otobüsü, Cengiz Ayhan ve yanında bulunan iki komando tarafından

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

MHP'liler, MSP Il Başkanının arabasına patlayıcı madde attı

MSP: «Konya Emniyet Müdürü 24 saat içinde görevden alınmazsa, gensoru vereceğiz»

HABER MERKEZİ

MSP'li Konya parlamenterlerinin önceki gün yaptıkları basın toplantısında, ülkücülerin Konya'da terör estirdiğini açıklamalarından sonra MHP'li komandolar saldırıya geçerek MSP'lilere ait binaları tahrip ettiler. Bunun üzerine bir açıklama yapan MSP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Kazan ve Konyalı parlamenterler, ''Konya Emniyet Müdürü 24 saat içinden görevinden alınmazsa konuyu gensoru meselesi yapacağız'' dediler.

MSP'nin Konya parlamenterleri, Konya Belediye Başkanı ve

(Devamı sa.6, sü: 5'te)

Türkler'in katillerinin eşkalleri belirlendi

Önceki gün Türkler'i evinin önünde öldüren faşist katillerin Emniyetçe çizilen temsili resimleri bütün Emniyet teşkilatına ve basına dağıtıldı.

İşçiler dün DİSK Genel Merkezine konulan katafalk önünde geçit töreni yaptı

Türkler'in cenazesi bugün kaldırılıyor

- Sıkıyönetim Komutanlığı cenazeyle ilgili olarak bazı kısıtlayıcı önlemler alındığını bildirdi.
- Türk-İş 24 Temmuzu bu yıl törensiz kutluyor.

İŞÇİ SERVİSİ

DİSK eski Genel Başkanı Kemal Türkler'in cenazesi bugün yapılacak bir törenle öğle namazından sonra Aksaray Muratpaşa Camisinden kaldırılacak ve Topkapı Mezarlığına götürülecek.

DİSK'e ve Türk-İş'e bağlı sendikaların ve çeşitli kuruluşların katılacağı cenaze konusunda bir açıklama yapan Sıkıyönetim Komutanlığı bazı kısıtlayıcı tedbirler alındığını bildirdi

KATAFALK ÖNÜNDE GEÇİT TÖRENİ

Kemal Türkler'in cenazesi dün DİSK Genel Merkezinde ka-

(Devamı sa. 6 sü. 8'de)

YORUM

Kim bu «iç ve dış» düşmanlar?

ANARŞİNİN hızla tırmanmasıyla birlikte gene devlet erkanı ve ''etkili'' çevreler bilinen demeçlerini verdiler. Demeçlerde ''Türkiye'yi bölmek isteyen iç ve dış güçlerden'', ''Vatan hainlerinden'' ve ''Ortadoğu'da emelleri olan devletlerden'' söz edildi.

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

Demirel'in son fırsatı...

İlkten Anayasayı değiştireceğiz diye ortaya çıktılar. Büyük Tarabya Otelinde panel düzenlediler. Nerede bir póstekisi çıkmış politikacı eskisi var, ona el uzattılar. Yazıp-çizdiler, esip gürlediler. Kendilerine göre bir "hava" yarattılar.

Şöyle düşünüyorlardı:

MHP'yi yedeğe alıp sokağa hakim oluruz, kitleleri pasifize ederiz. Cumhurbaşkanlığı seçimini öne sürüp Anayasayı bir kıyısından tırmıklamaya çalışırız. Anayasanın tek maddesini değiştirebilirsek, gerisi çorap söküğü gibi gelir. 1950-60 döneminde olduğu gibi parlamenter görünümlü sağcı bir diktayı (giderek) oturturuz.

Bu planı kotaranlar bir yerde "falso" yaptılar; falso şudur:

Parlamenter görünümlü sağcı diktayı oturtmaya çalışanlar, MHP'yi daima "ikinci keman" ya da yedek güç olarak görüyorlardı. Oysa MHP, iktidar mücadelesinde esas güç olma iddiasındadır. MHP'nin amacı, AP'yi ve devletin bir kısım güçlerini kullanarak düpedüz faşist bir dikta oturtmaktır.

Diyeceksiniz ki, aradaki fark ne? Fark şudur:

AP ve akıldanelerinin sağcı diktası, Parlamentoyu korumak zorundadır. Çünkü bu tür bir diktanın varlığı, Parlamentoya bağlıdır. Türkeş'in ise böyle bir problemi yoktur. Türkeş, şu ya da bu yolu izleyerek Parlamentoyu rafa kaldırmak amacındadır.

Anayasayı değiştirmek isteyenler, ister-istemez, Türkeş'in yoluna girdiler ya da kendi mezarlarını kendi elleriyle kazmaya başladılar. Çünkü zorbalığa heveslenenler, daha büyük zorbaya uşaklık yapmak zorundadırlar.

Başta Demirel olmak üzere Anayasayı değiştirme hevesinde olanlar, hâlâ bu gerçeğin bilincine ermiş değillerdir.

Örneğin, en ateşli Anayasa değişikliği savunucularından Nazlı Ilıcak, harhalde işlerin yolunda gittiğini düşünerek, devlet terörüne ve MHP'nin cinayetlerine arka çıkabilmek için çok trajik biçimde yırtınmaktadır. Ilıcak, sıkıyönetimin yetersiz kaldığını savunmakta, yeni şiddet yolları önermekte ve zaman zaman iyice ipin ucunu kaçırarak, 12 Mart'ın namlı işkencecilerini hayırla yad etmekte, onları aramaktadır.

Bu tutumun, MHP'nin işine yaradığını uzun uzadıya anlatmaya gerek yoktur. Belki ilk bakışta bir paradoks gibi gözükecektir ama, bu tutum, aynı zamanda, Moskova'nın ve onun Beşinci Kolunun da işine yaramaktadır. Çünkü, Kremlin'in efendileri de, tıpkı MHP gibi, ülkemizdeki iç-kargaşadan, bir darbe ya da müdahale alternatifi yaratma hayalindedirler.

Kısaca, neresinden bakılırsa bakılsın, Demirel ve onun akıldaneleri, sadece Türkiye'yi bir yangın yerine çevirecek girişimler peşinde değillerdir, aynı zamanda kendi varlıklarını da ateşe doğru itelemektedirler. Siyasal körlüğün bu kadarı zor görülür!

***

Sayın Demirel, bu satırların yazıldığı gün, Nihat Erim'in öldürülmesi olayını bir sıçrama Platformu yaparak Devlet Güvenlik Mahkemelerini yeniden sürdüydü piyasaya. Ne ilginçtir, aynı gün radyolar, İçişleri Bakanı Gülcügil'in istifa haberini de verdiler. Zorbalığa çanak tutan İçişleri Bakanı koltuğundan tekerlenirken, Sayın Demirel'in yeni bir zorbalık yasasını piyasaya sürmesi büyük talihsizliktir. Zorbalığın sırtını sıvazlayan İçişleri Bakanı koltuğunda tutunamazken, anti-demokratik DGM'ler nasıl yasalaşacaktır acaba? Demirel gülünç duruma düşüyor!

Bana kalırsa Demirel'in elinde tek fırsat vardır, yahut önünde tek çıkış yolu: Ne yapıp edip yakayı MHP'den kurtarmak... MHP'yi devre dışı bırakmayan hiç bir hükümet, Türkiye'nin dertlerine merhem olamaz.

OKUYUCU KARİKATÜRLERİ

düşünce dünyası

K.MARAŞ TÜRKİYE'NİN EN SAKIN ŞEHRİ Mİ?

Haydar Güngör

(TİKP Merkez Komitesi Üyesi ve K.Maraş İl Başkanı)

HÜRRİYET gazetesinin 12 Temmuz tarihli sayısının altıncı sayfasında K.Maraş'la ilgili bir haber-yorum yayınlandı. Haberin başlığında K.Maraş "Türkiye'nin en sakin şehri" olarak gösteriliyordu. 1978 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen katliamdan bu yana K.Maraş'da hiç anarşi ve terörün olmadığı belirtiliyor, sessizlik ve huzurun hüküm sürdüğü ifade ediliyordu. Haber-yorum, bütünü K. Maraş'ı sakin ve huzurlu bir şehir olarak sunuyor, bunun yanında sağ eylemci Yunus İlhan ve Rıdvan Çalışır'ın İmam Hatip Lisesini silahla tarayarak yeni bir olay yaratmak istedikleri de istisna bir olay olarak değerlendiriliyordu.

Yazı hangi niyetle kaleme alınırsa alınsın sonuç olarak K.Maraş'daki gerçek durumu yansıtmıyor ve kamuoyunu yanıltıyor, ters yönde etkiliyordu. MHP ile istikrar ve huzur sağlanabileceğini kabul ettirmeye çalışanları haklı çıkaran, bu yöndeki propagandayı kuvvetlendiren bir rol oynuyordu.

K. Maraş'da huzur mu var, yoksa MHP'nin hakimiyeti altında bu şehirde anarşi ve terör devam ediyor mu? K.Maraş'da MHP'nin katliamdan sonraki eylemlerinden bazılarını sunarak bu sorunun cevabını vereceğim.

Katliamdan sonra Alevi yurttaşların büyük çoğunluğu köylere ve başka şehirlere göç ettiler. Şehirde kalanlar maddi imkanları elvermediği için göçemeyenlerdi. Sol görüşlü öğretmenler ve memurlar ya kendi istekleriyle başka yerlere gittiler, ya da sürüldüler.

Katliamdan sonra MHP, okulları kurtarmayı amaçladı. Başka illerdeki K. Maraşlı MHP'li öğretmenler AP iktidarının yardımı ile K.Maraş'ın okullarında toplandı. Bütün okulların müdürleri değiştirildi ve sürgün edildi. Okullarda az sayıdaki Alevi ve solcu öğrencilere baskı ve saldırılar başladı. Ticaret Lisesinden çok sayıda öğrenci tastiknamelerini alarak ayrıldı. Diğer okullardaki öğrenciler de MHP'li komandoların saldırıları sonucu ayrılmak zorunda kaldılar. Çeşitli nedenlerle okumaya devam eden çok az sayıda Alevi ve solcu öğrenci ise ya kimliklerini gizlediler, ya da hakaret, küfür ve saldırıyı göze alarak okullarına devam ettiler. Bugün Ticaret Lisesi, K.Maraş Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi, MHP'nin hakimiyeti altındadır.

Bu okullarda meydana gelen olaylar ise saymakla bitmez. Az sayıdaki devrimci öğretmenler için hayat çekilmez haldedir. Bunların ne okulda, ne sokakta, ne de evlerinde can güvenlikleri yoktur.

MHP, sene başında okulları Alevi ve solcu öğretmenler ve öğrencilerden tamamen temizleme kararı almıştır. Bu kararını büyük ölçüde de başarmıştır.

Endüstri Meslek Lisesi öğretmenlerinden Sema Bedriye Avşar nisan ayında MHP'li komandoların saldırısına uğradı ve bıçakla ağır yaralandı.

Cumhuriyet Ortaokulu öğretmenlerinden Mustafa Topaloğlu nisan ayında Yozgatlı olduğu halde MHP Yozgat Senatörü ve İlçe Başkanının isimlerini bilmediği için dövüldü.

Gazi Ortaokulu öğretmenlerinden Emel Evirgen evine giderken saldırıya uğradı.

Ticaret Lisesi öğretmenlerinden üçü arkadaşlarının düğününden evlerine giderlerken saldırıya uğradılar.

Lise Fen Bilgisi öğretmeni Ahmet derste komandolar tarafından meydan dayağına çekildi.

Lise öğretmenlerinden Fevzi Gökçek evine giderken saldırganlarca dövüldü.

Birçok öğretmen tehdit edildi ve evleri taşlandı. Devrimci olup da saldırıya uğramayan kimse kalmadı.

14 Temmuz günü Endüstri Meslek Lisesi öğretmenlerinden Cahit Kılıç öldürüldü. Cahit Kılıç'ın, Hürriyet'in K.Maraş'ı en huzurlu ve anarşinin olmadığı şehir olarak göstermesinden iki gün sonra öldürülmesi, MHP'li faşistlerin vermiş olduğu en iyi cevaptır.

K.Maraş'da devlet dairelerindeki az sayıdaki ilerici memurlar, işçiler üzerindeki baskı ve tehditler ise günlük olaylardandır. YSE Müdür Vekili Alevi-Sünni ayrımı yaptığı için Sıkıyönetim Komutanlığınca uyarılmış ve hakkında işlem yapılması istenmiştir. Bu olayı herkes bilmektedir ve kimse inkar edemez.

Bossa İplik Fabrikasında, Marteks'de Alevi ve solcu işçilerin tümü atılmıştır. Çukobirlik'de Aleviler işten çıkarılmıştır. Marteks ve Bossa'da MİSK örgütlenmiştir.

K.Maraş'da Sıkıyönetimce aranan çok sayıda kaçak saklanmaktadır. Katliamdan sonra MHP yeni bir örgütlenme içine girmiş ve örgütlenmesini sağlamlaştırmıştır.

K.Maraş katliamının yıldönümünde MHP dedikodu yayarak ve propaganda faaliyetine girişerek tansiyonu yükseltmiş ve büyük bir olayın hazırlıklarını yapmıştır. O günlerde birçok Alevi ve solcu yurttaş şehirden kaçmıştır. K.Maraş halkı günlerce huzursuz olmuştur. Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığının almış olduğu tedbirler sonucu MHP'nin yaratacağı olay engellenmiştir.

İstanbul'da öldürülen Erkenezlerin cenazeleri K.Maraş'a getirildi. MHP'liler cenaze törenini yeni bir katliam için araç olarak kullanmak istediler. Şehirde hava çok gerginleşti. Halk gene huzursuz günler yaşadı. Sıkıyönetimin etkili önlemler alması ile MHP'nin büyük bir olay çıkarması ancak önlenebildi.

Gün Sazak'ın öldürülmesi üzerine MHP K.Maraş'ı da karıştırdı. Okullarda başlatılan olaylar sıkıyönetimin müdahalesi ile bastırıldı.

Toplu olarak Hergün gazetesi satılmaktadır. Alevi yurttaşların dükkanlarına Hergün götürülerek çatışma çıkarılmak istenmektedir.

Çiçek Sinemasına bomba atarak K.Maraş katliamını başlatan Yunus İlhan ve katliam davası sanıklarından Rıdvan Çalışır askeri cezaevinden firar ettikten sonra K.Maraş'da ikinci bir katliam girişimi sırasında yakalanmışlardır. Yunus İlhan ve Rıdvan Çalışır İmam Hatip Okulunun önünde nöbet tutan polisleri otomatik silahla tarayarak halkı yine Alevi yurttaşların üzerine kışkırtmak istemişlerdir. Amaçlarına ulaşamadan sıkıyönetim tarafından yakalanmışlardır. MHP'nin Yunus İlhan'ı kullanarak girişmiş olduğu bu eylem ne yazık ki Aydınlık gazetesinin dışında kamuoyunda gerekli tepkiyi görmemiştir. Emniyet ve sıkıyönetim içinde belirli görevlere getirilmiş olan MHP yanlısı polislerin Yunus İlhan ve Rıdvan Çalışır ile birlikte hareket ettikleri ortaya çıkmıştır. Yunus İlhan ve Rıdvan Çalışır'ın yakalanmalarına rağmen soruşturma derinleştirilmemiş ve arkalarındaki örgüt ortaya çıkarılmamıştır. K. Maraş katliamı soruşturmasında olduğu gibi MHP işin içinde görülünce üzerine gidilmemekte ve soruşturma durmaktadır.

İstanbul'da Kale Kilit Fabrikası yakınında öldürülen Bilade Aybars Tekin'in cenazesi K.Maraş'a getirilmiş ve cenaze töreni MHP'lilerce büyük bir olay çıkarmak için kullanılmak istenmiştir. Yine Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığının almış olduğu önlemlerle MHP'nin olay çıkarması önlenmiştir.

Sıkıyönetim ve emniyet içinde MHP yanlıları bazı önemli görevlere getirilmişlerdir. Sıkıyönetim Komutanının yansız ve kararlı tutumu ile MHP'lilerin büyük bir olay çıkarmaları sürekli olarak engellenmektedir. Fakat işbaşındaki hükümetin MHP'yi koruyan siyaseti, sıkıyönetim ve emniyet içindeki MHP yanlılarının çabaları sonucu sıkıyönetimce büyük olayların yaratılmasının engellenmesi dışında MHP ile ilgili pek fazla bir şey yapılmamaktadır. Soruşturmalar derinleştirilmemekte, elde edilen şeylerle yetinilmektedir. Oysa K. Maraş katliamının MHP tarafından gerçekleştirildiği delilleriyle sabit olduğu gibi Yunus İlhan ve Rıdvan Çalışır'ın son katliam girişimleri de MHP tarafından planlanıp uygulanmıştır. Bu olayın soruşturmasının sonucunu merakla beklemekteyiz.

Bilade Aybars Tekin'in cenaze törenine sadece 500-600 dolayında gencin katılması, orta yaşlı ve yaşlı kuşaktan kimsenin katılmaması ve halkın itibar etmemesi MHP'nin giderek antipati topladığını göstermektedir. K.Maraş katliamı davasında çok sayıda tutuklu bulunması ve mahkumiyet kararı çıkacağına kesin gözüyle bakılması halkın MHP'nin kışkırtmalarından kaçınmasına yolaçmıştır. MHP'nin halkı ateşe sürüp geri çekildiği yaygın kanı haline gelmeye başlamıştır. Artık MHP'nin halkın önemli bir kesimini kışkırtmasına alet edemeyeceği anlaşılmaktadır. MHP, bundan sonra kendi militan kuvvetleriyle yeni olaylar tezgahlamanın hesabı içindedir. Ama, K.Maraş'ın sosyal yapısı her zaman için halk kitlelerinin kışkırtma zemininde harekete geçirilmesine elverişlidir.

Şayet sıkıyönetimdeki mevcut durumda MHP lehine bir değişiklik olursa K.Maraş'da MHP'den yeni ve büyük şeyler beklenmelidir.

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTIR

Komandolar okulumuz pansiyonunda huzursuzluk yaratıyorlar

Bizler Samsun Hayvan Sağlık Memurları Meslek Lisesinde okuyan öğrencileriz. MHP'lilerin ders yılı içerisinde okulumuzda gerçekleştiremediği geniş çaplı karışıklık ve yıldırma girişimlerini, bütünleme imtihanlarında okulda kalan az sayıda yurtsever devrimci öğrenciler üzerinde nasıl uygulamak istediğini anlatmak istiyoruz.

Okul pansiyonuna yerleştiğimizde ilk geceden başlamak üzere, MHP'li komandolar dışırıda içip pansiyona gelerek bağırıp çağırmaya başladılar. Daha sonraki günlerde ise kendi yazdıkları sol içerikli yazıları bizim yazdığımızı iddia ederek, yavaş yavaş saldırılarına zemin hazırlamaya çalıştılar. Daha da ileri giderek imtahanlara girmek için ders çalıştığımız saatlerde gürültü yaparak ve hiç yoktan tehditler savurmaya başladılar. Daha sonraları küfürler etmeye başladılar.

Okul içerisinde bulunan yurtsever devrimci öğrencilerin birlik içerisinde olmaları, onların kışkırtmalarını boşa çıkartmaktadır. Ancak son gece, okula dışarıdan gelen komandoların pansiyonda gizlice yatmak istediklerini öğrendik. Ve o gece bizler okuldan ayrıldık. Bunların tek amaçları vardı. Okulumuzda karışıklık çıkarmak. Ve bizim ders çalışmamızı engellemek. Bir gün önce de koridorlarda demir çubuklarla üzerimize saldırmışlardı, ancak bekçiler saldırıya engel oldular. Bu olaydan sonra can güvenliğimiz kalmamıştı. Bunun üzerine okul idaresine başvurduk. Okulda can güvenliğimizin sağlanmasını istedik. Ancak okul idaresi bu isteklerimizi umursamadı. Onun için son gece pansiyonda kalmayıp şehirde otellerde kaldık. Ve sabahleyin imtihanlara girerek hemen okuldan ayrıldık.

Temennimiz, okul idaresinin öğrencilerin can güvenliğini sağlamak için gerekli tedbirleri alması ve kararlı davranmasını istiyoruz.

Bir grup öğrenci

BU NE BİÇİM BOYKOT?

Gazetelerde okuduk. Türkiye Moskova Olimpiyatlarını en geniş şekilde yayınlayacak ülkeler arasındaymış.

Rusya'nın Afganistan işgalini protesto etmek için dünyanın birçok ülkesi Moskova'da yapılan Olimpiyatları boykot etmişti.

Bilindiği gibi, Türkiye Moskova Olimpiyatlarını boykot eden ülkelerden biridir. Olimpiyatları boykot eden çoğu ülkeler, bu tutumlarını yayın alanında da sürdüreceklerini açıklamış bulunuyorlar.

Birçok ülke olimpiyatları boykot ettiği için naklen yapacakları yayında da büyük kısıtlamalara gittiler. Kısıtlama yapan ülkeler arasında Japonya ve İngiltere, B. Almanya, Hollanda, Danimarka gibi Avrupa ülkeleri de var. Bu arada Amerika ve Kanada Moskova Olimpiyatlarını yayından tamamen kaldırdılar.

Gelelim bizim TRT ve devlet yöneticilerimize. Bizimkiler alınan boykot kararına tam ters bir uygulama içerisindeler.

Boykot kararı alındığı halde Türkiye, Moskova Olimpiyatlarına naklen yayında en geniş yer verecek ülkeler arasında yeralmaktadır.

Bu tutum bizim devlet yöneticilerimizin sık sık tekrarladıkları devlet adamlığı ciddiyeti ile bağdaşmadığını iyi biliyoruz.

TRT'ye gelince. TRT Türkiye halkınca yakışmayan bir tavır içerisindedir. TRT Olimpiyatları boykot kararı doğrultusunda yayın yapmalıdır. Tersi bir tutum Türkiye halkına saygısızlıktır. Milli onurumuzu hiçe saymaktır.

Ancak bunun esas sorumlusu hükümettir. Hükümet, sorumluluğu TRT'ye yükleyerek veya herhangi bir gerekçe ile sorumluluktan kaçamaz. Hükümet halkı sürü yerine koyan anlayışı terketmelidir.

Türkiye halkı Afganistan halkının duyduğu acıyı paylaşmaktadır. Onun için hükümettin Olimpiyatları boykot kararını sevinçle karşıladı. Hükümet ve TRT, halkın isteği doğrultusunda hareket etmeli. Olimpiyatları naklen yayınlamamalı. Programdan tamamen kaldırmalıdır. Ancak o zaman Olimpiyatların boykot edilmesi bir anlam kazanır.

Tunceli'den Hüseyin Dölek

Birlik ve beraberlik içinde bir sünnet düğünü

Bakırköy'e bağlı Çiftlik semtinde mahalle halkı kendi aralarında birleşerek sünnet düğünü yaptılar. Mahalle halkının aralarında hiç ayırım gözetmeksizin yapmış oldukları sünnet düğünü bir salonda değildi. Bir bahçede yataklar açılmış, herkes gülüp oynuyordu. Sünnet yeri bir bayram yeriydi sanki.

Bizler mahalle sakinleri olarak, tüm halkımıza sesleniyoruz. Hepimiz birlik ve beraberlik içerisinde elele verelim. MHP'lilerin yapmış olduğu Alevi-Sünni, Gürcü-Türk ayrımına karşı birlik olmamız gerekiyor.

İstanbul'dan A.G.

Milli Eğitim Bakanlığına açık mektup

Ben 1979 yılında Balıkesir Eğitim Enstitüsü Türkçe bölümünü bitirdim. 1979 Kasımında atama için başvurdum. Ocak 1980'de dosyamın Bakanlığa geldiğini bizzat başvurarak öğrendim. Ayrıca istekli bulunduğum iller için orta öğretim Genel Müdürlüğüne 22 Ocak 1980 tarih ve 14397 nolu bir dilekçe verdim. O gün bugündür tayin bekliyorum.

Memleketimizde iş yaptırmak için ille de bir yerin kuyruğuna takılmak mı gerekiyor. Biz niçin okuduk, süs olsun diye mi? Ağızlarını açtılar mı kanun, nizam hakimiyetinden bahsederler. Bu mu kanun nizam hakimiyeti? Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de duyduğumuza göre Bakanlıktaki ilgililer, biz dosyaya göre islem yapıyoruz diyorlarmış. Bizim durumumuzda sayısız arkadaş bekleye dursun.

Bütün mağdur arkadaşlar adına Milli Eğitim Bakanına soruyorum.

Bu bekleyiş ne kadar sürecek?

Gülnar'dan S.Ü.

HALK SAĞLIĞI

Dr. Nadir Paksoy

İlk yardım ilkeleri

Henüz çevremizde çeşitli vesilelerle yaralanan, kazaya uğrayan, birdenbire fenalaşan insanlara rastlama olasılığı vardır. Hemen anında ilk müdahaleyi yapacak hekim bulma olasılığı da olmaz çoğu kez. Gelişmiş ülkelerde okullarda, işyerlerinde trafik ehliyeti alabilmek için düzenlenen kurslarda ilk yardım ilkeleri halka öğretilir. Bugünkü yazımızda bu konu üzerinde duracağız.

İlk yardımın üç ana amacı vardır.

a) Hayatı kurtarmak

b) Hastayı zararlardan korumak

c) Herhangi bir mikrobun bulaşmasını önlemek.

İlk yardımın temel ilkeleri şunlardır:

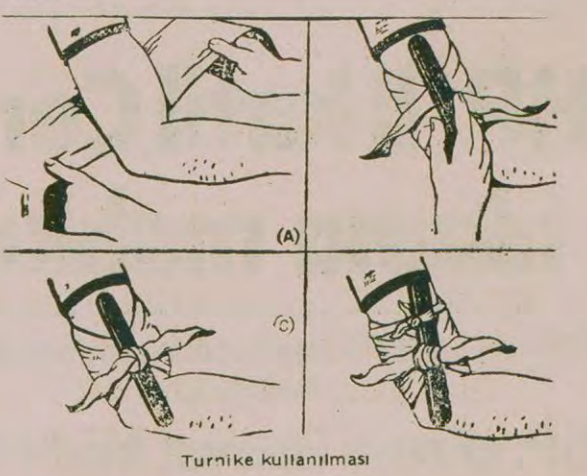
1 - Yaralanma ile karşılaşınca hasta, başı biraz aşağıya gelecek şekilde yatırılır. İstirahata sevkedilir.

2 - Kanama varsa, kanamanın durdurulması yoluna gidilir. Kanayan yara üzerine temiz bir bez, mendil ile basınç yapılarak kanama durdurulabilir. Eğer bu yolla durdurulamıyorsa, kanayan yara tampon yapmanın yanı sıra kol ve bacak kanamalarında yaranın üzerindeki bir bölge çorap, kravat, lastik şerit şeklindeki bez parçası ile orta derecede sıkılır. Buna turnike denir. Turnikeler çok sıkı olmamalı ve uzun süre bırakılmamalıdır. Kan akımını keseceğinden dokunun kansız kalıp harap olmasına da yol açabilir.

3 - Yara çok kanamıyorsa üzerinin temiz kalması sağlanmalı, üzerine herhangi bir yabancı madde ile (kirli bez, tütün, kirli mendil vs.) kapatmak doğru değildir. Mikrop kapabileceği için sakıncalı olur. Küçük yaralar kanama olmadığı taktirde su ve sabunla iyice yıkanabilir. Temiz bir sargı bezi sağlanabilirse yara sarılabilir.

4 - Yaralamada kırık veya kırık şüphesi varsa organ kesinlikle hareket ettirilmez. Ancak kırık kol bacak uzun iki tahta parçası, ağaç dalı vs. arasında tespit edilir. Tahtanın deriyi zedelememesi için arası pamuk bez gibi yumuşak şeylerle desteklenmelidir.

5 - Şuurunu yitirmiş hastaya ağızdan hiç bir şey vermeyiniz. Bunlar kusmaya yol açarak gerek kusmuğun gerekse verdiğiniz su vs.nin hastanın ciğerlerine gidip boğulmasına yol açar.

Turnike kullanılması

Direkt tazyikle kanamayı kontrol etmek

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN

BAYAŞ Basın Yayın A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmen ORAL ÇALIŞLAR

Yazı İşleri Müdürü: MEHMET ATABERK
Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdür: S.AYDOGAN BÜYÜKÖZDEN
Müessese Müdürü: O.GÜRHAN ERTÜR

Adres: Nuruosmaniye Cad. 3/3 Cağaloğlu/İstanbul.
Tel: 26 52 44 26 42 93 İdare Tel: 26 61 78
Dizgi: Aydınlık Ofset Tesisleri. Baskı: İst. Güntur. Dağıtımı: GAMEDA

BÜROLAR
ANKARA: Meşrutiyet Cad. 32/8 Kızılay. Tel: 25 38 69
İZMİR: Özgüler İşhanı 452. Sok. 25/3 Konak: Tel: 13 10 90 - 25 25 54
TRABZON: Cumhuriyet Mah. Kasım Sok. 27/10 Tel: 3900
DİYARBAKIR: Beyazıt İşhanı Kat: 3 No: 30 Dörtvol Tel: 38 57 ADANA: Kızılay Cad. 104 Sok. No: 23 Tel: 103 42

İLAN TARİFESİ-ABONE
Başlık yanı 4000 TL. 8 hariç diğer sayfalar st/cm 900 TL. 8. sayfa st/cm 1000TL. Renkli st/cm 1700 TL. Doğum, evlenme, ölüm st/5 cm 2000 TL. Küçük ilanlar kelimesi 30 TL.
ABONE: Yurtiçi 3 aylık 900 TL. 6 aylık 1800 TL. 1 yıllık 3600 TL. Yurtdışı 3 aylık 1125 TL. 6 aylık 2250 TL. 1 yıllık 4500 TL. Dış ülkeler için posta ücreti alınır.

22340 — 848

22\. Olimpiyat Oyunları Moskova'da sürerken

Sovyetler Birliği Vietnamlı bir askeri uzaya fırlattı!

DIŞ HABERLER SERVİSİ

22 Olimpiyat oyunları Moskova'da sürerken, Sovyetler birliği'nin ilk kez bir Üçüncü Dünyalıyı uzaya fırlattığı bildirildi.

Sovyetler Birliği'nde, radyo ve televizyon bültenleri ile gazete sayfalarında Vietnamlı bir askeri uzaya fırlatma haberine Olimpiyat Oyunlarından daha fazla yer verildi. Yüzlerce yabancı gazetecinin bulunduğu Olimpiyat Oyunları Basın Merkezinde, televizyondan özel olarak naklen yayınlanan uzaya fırlatma olayı konusunda aktarılan bilgilere göre, 33 yaşındaki Pham Tuan adındaki Vietnamlı bir asker, deneyli Sovyet kozmonotu Gorbatko ile birlikte halen uzayda dolaşan Salyut-6 uzay istasyonuna gidecek.

Kazakistan bölgesinde yapılan

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

d'Estaing: "Afganistan bunalımının çözümü halkın kendi kaderini kendisinin tayin etmesinden geçiyor"

PARİS (AA)

FRANSA'ya üç günlük bir resmi ziyaret yapmakta olan Romanya Devlet Başkanı Nikolai Çavuşesku onuruna verilen bir yemekte konuşan Fransa Devlet Başkanı Valery Giscard d'Estaing, Doğu-Batı arasındaki yumuşamanın gelişebilmesi için Afganistan'daki Sovyet askerlerinin tamamen geri çekilmesi gerektiğini söyledi.

D'Estaing, Afganistan bunalımının çözümünün Afgan halkının kendi siyasal sistemlerini seçmede serbest bırakılması ile gerçekleşebileceğini belirtti. d'Estaing devamla, "Afganistan bunalımının çözümünde bu ülke topraklarının komşu ülkelerin güvenliklerini tehdit etmek üzere kullanılmaması için güvence verilmesi koşulu da yer almalıdır" dedi.

Romanya Devlet Başkanı Çavuşesku ise, uluslararası ilişkilerde gerginliğin arttığını, gerginlikleri azaltmak için çalışılması gerektiğini söyledi. Çavuşesku on yıl içinde Fransa'yı ikinci kez ziyaret ediyor.

Apocular tarafından öldürülen devrimci öğretmen İnan Özdemir'in cenazesi köylüler tarafından taşınırken (Fotoğraf:AYDINLIK)

Apocular tarafından katledilen devrimci öğretmen İnan Özdemir, köyünde toprağa verildi

MALATYA (ÖZEL)

18 Temmuz 1980 günü Apocular tarafından K. Maraş'ın Narlı nahiyesinde katledilen yurtsever öğretmen İnan Özdemir, Malatya'nın Arguvan ilçesi Akveren köyünde toprağa verildi.

19 Temmuz 1980 günü ailesi tarafından İ. Özdemir'in cenazesi Malatya'ya getirildi. İnan'ın ölümünü duyan partili arkadaşları, komşu ve akrabaları arabalarla İnan'ın köyü Akveren'e gittiler. Kara haberi duyan köylüler tarlalarda işlerini bırakarak akın akın cenazeye koştular. Bine yakın insanın katıldığı törende TİKP Merkez Komitesi Başkanlık Kurulu Üyesi Mehmet Bedri Gültekin ve Malatya İl Örgütü Başkanı Niyazi Işık'da hazır bulundular. Törende İnan Özdemir'in anısına 1 dakikalık saygı du-

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

Öğretmen İnan Özdemir'in mezarı başında yapılan saygı duruşu...

Begin yönetimi yine tecrit oldu

Bakanlar Kurulu, İsrail'in Kudüs'ü başkent ilan etmesini şiddetle kınadı

- TİKP 'Kudüs, İsrail siyonistlerinin başkenti olamaz!'
- Kahire ve Washington yönetimleri kararı kınadı

TEL AVİV/WASHİNGTON (AJANSLAR)

İSRAİL Parlamentosunun (Knesset'in), Kudüs kentini "İsrail'in ebedi ve bölünmez başkenti" ilan eden bir yasa tasarısını onaylaması Kahire, Washington, Arap başkentleri ve AET çevrelerinde tepki ile karşılandı. Çarşamba gecesi yapılan oylamada, Likoud Partisinden ayrılan Bayan Cohen'in hazırladığı yasa tasarısı 12'ye karşı 65 oyla kabul edildi. 12 red oyunu verenler arasında muhalif İşçi Partisinin bazı parlamenterleri bulunuyor. Yasa tasarısı, 1967 savaşından bu yana İsrail işgal güçlerinin denetimi altındaki udüs'ü "İsrail devletinin ebedi ve birleşik başkenti" olarak ilan ediyor.

TEPKİLER

*Knesset'in bu kararına ilk tepki Mısır başkenti Kahire'den geldi. Mısır Dışişleri Bakanı Kemal Hasan Ali, "Kudüs konusundaki görüşlerimiz değişmemiştir. Bu nedenle İsrail Parlamentosunun aldığı karar geçersizdir, yasa dışıdır" dedi.

Mısır, Batı Şeria'nın bir parçası olan Kudüs kentinin statüsünü Camp David Anlaşmaları çerçevesinde çözmek görüşünde. Kahire yönetimi, Kudüs'ü "Müslüman, Hıristiyan ve Musevilerin birlik ve barış içinde yaşayacağı kutsal bir kent" olarak değerlen-

(Devamı sa.6. sü.2'de)

33 gazeteciye Basın Şeref ve Emekli Gazeteci kartları verildi

Sansürün kaldırılışının 72. yılı kutlandı

İSTANBUL (ÖZEL)

SANSÜRÜN kaldırılışının 72. yıldönümü nedeniyle, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti salonunda bir tören yapıldı.

Bakanlık mensupları, mülki ve askeri erkan ile Türk ve yabancı basın mensuplarının katıldığı tören, Cemiyet Başkanı Burhan Felek'in basın özgürlüğünün önemini vurgulayan mesajının okunması ile başladı. Daha sonra, basın şeref ve emekli gazeteci kartı taşımaya hak kazanan 33 gazeteciye armağanları verildi.

Öte yandan, Gazeteciler Cemiyetinden bir heyet dün sabah bağımsız ilk Türk gazetesi Tercüman-ı Ahval'ın kurucusu Agah Efendi ile ilk basın şehitlerinin türbedeki kabirlerini ziyaret edip çiçek koyarak, saygı duruşunda bulundular.

TİKP Malatya İl Örgütü Olağanüstü Kongresi yapıldı

MALATYA (ÖZEL)

TÜRKİYE İşçi Köylü Partisi Malatya İl Örgütünün Olağanüstü Kongresi 19 Temmuz günü yapıldı. TİKP eski İl Başkanı Hüseyin Şahin'in konuşmasıyla açılan kongrede hep bir ağızdan İstiklal Marşı söylendi. Mustafa Kemal, devrim şehitleri ve yakalandığı hastalıktan kurtulamayarak ölen devrimci Özer Sever ile Kahramanmaraş'ta katledilen İnan Özdemir'in anısına yapılan saygı duruşundan sonra gündemin diğer maddeleri ele alındı ve Malatya İl Yönetim Kurulunun hazırladığı faaliyet raporu tartışılarak oybirliği ile kabul edildi.

Kongre sonunda yapılan seçimlerde TİKP Malatya İl Yönetim Kuruluna şu üyeler seçildi:

Niyazi Işık (Başkan, serbest), Hüseyin Şahin (gazeteci), Abbas Yılmaz (iktisatçı), Mustafa Dere (idareci), Hülya Sever (işçi), Müslüm Güler (serbest), Erdoğan Gökçe (köylü).

Kayaş'ta Alevi yurttaşlar MHP'nin baskısı sonucu göçe zorlanıyor

- "Hüseyin" diye çağrılan sivil polis evi kurşunlanan vatandaşa karakolda işkence ediyor.

ANKARA (ÖZEL)

ANKARA'nın Kayaş semti Karabayır Tarlaiçi bölgesinde zaman zaman polisten de destek alan MHP'liler saldırılarıyla Alevi yurttaşları göçe zorluyorlar. Semtte yaşama hakkı ellerinden alınan yurttaşlar bölgeyi terk etmeye hazırlanıyorlar.

Karabayır Tarlaiçi bölgesinde, MHP'liler halka çeşitli saldırılarda bulunuyor ve evlerini kurşunluyorlar. Kayaş Karakolunda bulunan polislerin bazıları da olaylara seyirci kalarak, hatta zaman zaman destek sağlayarak saldırganların cesaretlerini artırıyorlar.

Bundan bir süre önce semtte meydana gelen bir çatışmadan sonra karakolda görevli Hüseyin adlı sivil polis Alevi bir yurttaşı olayda silah kullandığı gerekçesiyle gözaltına aldı. Sivil polis memuru aynı olayda suçlayarak gözaltına aldığı 60 yaşlarındaki bir yurttaş ve oğluyla bu kişiye üzerlerine soğuk su dökerek uzun süre copla dövdü.

Bu olaydan bir süre sonra, olayda tabanca kullandığı gerekçesiyle gözaltına alınan yurttaşın evi MHP'liler tarafından kurşunlandı. Evde çocuğuyla birlikte yalnız bulunan eşi canını tesadüfen kurtardı. Olay yerine gelen, Hüseyin adlı sivil polis saldırıya uğrayan kadını kendisine hakaret ettiği gerekçesiyle gözaltına aldı. Kadının iki çocuğu da ortada kaldı.

Semtte şu sıralarda Sünnilerle birlikte oturan Alevi yurttaşlar Çorum olaylarının da etkisiyle büyük bir tedirginlik ve korku içinde bulunuyor. Özellikle güvenlik kuvvetlerinin can güvenliklerini sağlamak için ciddi çaba göstermemeleri ve saldırganları koruyan tutum almaları yurttaşları göçe zorluyor.

Semt halkı olaylar nedeniyle karakola şikayete gittiklerinde kendilerinin Hüseyin adlı sivil polisin çeşitli hakaretlerine maruz kaldıklarını, hatta, suçlu çıkarıldıklarını söylüyorlar.

Karabayırlılar MHP'lileri koruyan ve halka baskı uygulayan sivil polisin Kayaş Karakolunda öğleden sonraları çalıştığını kot pantolon ve kot yelek giydiğini, 1.75 boyunda, şişman ve göbekli, esmer bıyıkları çenesine doğru sarkık olduğunu belirtiyorlar.

"Pembe Panter"in kahramanı İngiliz sinema oyuncusu Peter Sellers öldü

LONDRA (AA/REUTER)

ÜNLÜ İngiliz sinema oyuncusu Peter Sellers'in perşembe sabahı öldüğü bildirildi. Salı günü bir kalp krizi geçiren 54 yaşındaki sinema oyuncusunun kalp yetmezliğinden öldüğü belirtildi.

Oscar ödülü kazanmış olan komedi oyuncusu Sellers bütün dünyada ve Türkiye'de de "Pembe Panter" adlı dizi filmle büyük şöhrete sahip olmuştu... Şimdiye kadar 4 kez evlenen Sellers'in 2'si kız biri erkek 3 çocuğu var.

Sellers'in ölümü Avrupa basınında ve sanat çevrelerinde büyük üzüntü yarattı.

Faşistler katliam yapıyor ABD Bolivya'daki cuntayı kınadı

- Bazı bölgelerde maden işçilerinin direnişi sürüyor.

DIŞ HABERLER SERVİSİ

WASHİNGTON'da bir açıklama yapan ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, kendilerine ulaşan raporlarda Bolivya'da yüzlerce muhalifin tutuklandığını ve insan haklarının çiğnendiğini belirtti. Sözcü, "Bütün Bolivyalıları, insan haklarına saygıya, askeri yöneticileri de, bu ülkede insan haklarının çiğnenmesine son vermeye çağırıyoruz" dedi.

ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, darbeden sonra Bolivya'ya yapılan askeri ve ekonomik yardımın kesilmesinin yanı sıra,

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

İş hayatına bir fotoğrafçının yanında çırak olarak atılan daha sonra bir devlet dairesinde uzun yıllar dirsek çürüten bugünün emeklileri ek gelir sağlamak için genellikle çocukluk yıllarının mesleklerini seçiyorlar. Hem bu işi bildiklerinden hem de belki o yılların umudunu kendilerine hatırlattığından... Herşeye rağmen hayatlarından memnun da görünüyorlar.

Aylıkları ile geçinemeyen emekliler, çocuklukta yaptıkları işlere dönüyorlar

İZMİR (GHA)

YILLARCA çalışıp didinip sonunda emekliliğe hak kazanan 60 yaşın üzerindeki vatandaşlarımız geçim darlığı yüzünden çocukluk yıllarında yaptıkları mesleklere dönmek zorunda kalıyorlar. Emeklilerin kimisi fotoğrafçılık, arzuhalcilik, tartıcılık yapıyor. Kimisi ise yıllar sonra yeniden "haydi size de çıkabilir" "ya çıkarsa" diye bağırarak piyango ile şans dağıtıyor. Kimisi ise evde karısının hazırladığı şerbetleri güğümlere koyup "soğuuk şerbet" satıyor.

Emeklilerin genellikle resmi daire önlerini seçtikleri görülüyor. Birkaç yıl önce bir resmi dairede çalışan şimdinin emeklisi masasını, fotoğraf makinesi atmış önüne, bir de düzen kurmuş, belediye zabıtalarının ve gönlünün elverdiğince, hayatlarından oldukça memnun görünüyor.

Günaydın Milliyet Politika Son Havadis Hürriyet Tercüman Hergün Cumhuriyet **BASINDAN SEÇMELER**

Uğur Mumcu: «Önlem almak»

Kemal Türkler'in ülkücü militanlar tarafından, Nihat Erim'in de silahlı sol eylemciler tarafından öldürüleceğinin polis tarafından önceden bilindiğini söyleyen Mumcu, buna rağmen önlem alınmadığını belirtiyor. Mumcu şöyle diyor:

"Bir gün Dev-Sol, öteki gün Türkçü İntikam Tugayı peşpeşe adam öldürecek; devlete yalnızca 'soruşturmalar derinleştirilerek sürdürülüyor' ya da 'çevrede geniş bir operasyon yapıldı' gibi alıştığımız yasak savma türünden bilgiler vermek, 'kanı yerde kalmayacak' türü demeçler yayınlamak düşecek... Devlet suçları önleyemez, yakalanan sanıkları cezaevinde tutamaz, peki neye yarar?

"Maltepe Dev-Sol'un elindeymiş, Mecidiyeköy ÜYD'nin. Merak ediyoruz, İstanbul'da devletin ikamet buyurduğu mahalle, cadde ve sokak adı nedir? Var mı bir bilen?"

Teoman Erel: «Kurnazlık yetmiyor artık»

Süleyman Demirel'in Ecevit'e *"Buyur sana birleşme formülü. Ben bu hükümeti devam ettireyim, buna karşılık sen de ihtiyacım olan yasaların parlamentodan çıkmasını destekle"* dediğini ve Ecevit'in dalgınlığa gelip bu oyunu yutmasını beklediğini söyleyen Erel, CHP'nin ise mevcut hükümetin AP-MHP dayanışması anlamına geldiğini ve bu durumda teröre karşı etkili adım atılamayacağını ifade ettiğini söylüyor. Erel şöyle diyor:

"Bu durumda Demirel ve Ecevit'in Çağlayangil'in akşam yemeğinde somut bir siyasal çözüm üzerinde anlaşmaları zordur. Her ikisi de kendileri için dezavantaj sayılabilecek siyasi adımlardan sakınma kararındadırlar."

Erel şöyle diyor: *"Başta liderler olmak üzere tüm politikacılar bilmelidirler ki, çözüme doğru gidecek adımı onlar atmazlarsa başka kımıldamalar olacaktır. Parti içi ve parti dışı*

(Devamı sa.6, sü.6'da)

Başkale'nin Yanar köyünde jandarma bir genci vurdu

MUHİTTİN ÇELEBİ (VAN)

BAŞKALE'nin Yanar köyünde, köylüler arasındaki toprak sorununu çözmek için giden jandarmalar, köylülerin kendi aralarında Kürtçe konuşmalarına kızarak, küfür ve hakaret ettiler. Olayı yatıştıracaklarına, halka baskı uyguladılar ve bu arada köy muhtarına 2-3 el ateş ettiler. Bu olaydan 2 gün sonra, bu sefer 2 cemse ile gelen jandarmalar, köyün etrafını sardılar. Pencereden atlayan Mehmet Aydın adındaki gence uzman çavuş olduğu sanılan, hareketi yöneten kişi nişan alarak ateş etti. Birincisinde vuramayınca, oturarak nişan aldı ve bu sefer genci kafasından vurdu. Mehmet Aydın yere düşünce bu defa kafasına taşla vurdular. Kafası parçalanan genç salı günü otopsi için Van Devlet Hastanesine kaldırıldı.

İran'da 21 darbeci daha idam edildi

TAHRAN (AA)

İRAN İslam Cumhuriyetine karşı girişilen başarısız darbede rol alan 21 kişinin, Evin Cezaevinin avlusunda kurşuna dizilerek idam edildikleri açıklandı. Böylece darbe girişiminden sonra idam edilenlerin sayısı 26'ya yükseldi.

Tahran Radyosu, idam edilenlerin bir kısmının karacı ve havacı subaylar olduğunu bildirdi.

Tahran'daki bazı çevrelere göre, komplonun ortaya çıkarılmasından sonra İran'da 300 kişi tutuklanmıştı.

TGS İstanbul Şube Kongresi bugün yapılıyor

- Tifdruk ve Tercüman'da işveren, muhalefeti destekleyen işçilere baskı yapıyor.

İSTANBUL (ÖZEL)

TÜRK-İş'e bağlı Türkiye Gazeteciler Sendikası İstanbul Şube Kongresi bugün Cağaloğlu'nda Basın Sarayında yapılıyor.

Kongrede, şimdiki yönetimin oluşturduğu liste ile, şube yönetimine muhalefet eden geniş kitlenin desteğini alan Odhan Baykara başkanlığındaki listenin çe-

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

günlük

Siyonistlerin son kararı

İSRAİL Parlamentosunun Kudüs'ü "İsrail'in ebedi ve bölünmez başkenti" olarak kabul eden kararı Arap başkentleri, İslam dünyası ve barışsever ülkeler tarafından tepki ile karşılanmıştır.

Kudüs, Hıristiyan, Musevi özellikle de Müslümanların kutsal kentidir. Bu büyük dinlere mensup halklar arasındaki dostluğun bir sembolüdür. İsrail'in bu kent hakkında tek taraflı karar alması Hıristiyan, Müslüman, hatta İsrail'de yaşayan Musevileri de derinden etkilemiştir.

Ancak dinsel yaralanmalardan başka, kararın hangi dönemde alındığı ve ne gibi sonuçlara yol açacağı önemlidir.

İsrail bu kararı, ABD'nin seçim ortamına girdiği ve kendi iç meselelerinin ön planda olduğu bir sırada, bir oldu bittiye getirerek almıştır.

Ayrıca bu karar, BM Genel Kurulunun, İsrail'in 1967'de işgal ettiği topraklardan çekilmesi yolunda Arapların önerisini görüştüğü; Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'ın, Arap ülkelerinin yeni bir öneri getirmesi halinde Camp David Anlaşmalarından vazgeçebileceğini ifade ettiği, Moskova'nın desteklediği "Red Cephesi"'nin askeri gücünü artıracağını açıkladığı ve Sovyetler Birliği'nin Suriye ile bir askeri anlaşma imzalamak üzere olduğu bir dönemde alınmıştır.

Gözükara İsrail siyonistleri bu kararı alarak Moskovalı emperyalistlere, bölgede yeni askeri-siyasi girişimlerde bulunma fırsatı yaratmıştır. Siyonistler aldıkları kararların ne gibi sonuçlara yol açacağına aldırış etmeden ırkçı-yayılmacı politikalarını sürdürmek istemektedir. Bölgeye nereden bakılırsa bakılsın, yeni bir tırmanışın işaretleri görülmektedir.

Bu durumda yapılması gereken nedir? Eğer ABD gerçekten Ortadoğu'da barış istiyor ve Sovyetler Birliği'ne karşı duracağım diyorsa, Filistin halkının, devlet kurmak dahil, bütün meşru haklarını tanımalıdır. ABD, bölge ülkeleri ve dünya kamuoyunun iradesinin tersi yönde hareket etmeyi bırakıp bu noktaya gelmedikçe, hiç kimsede huzur olmayacaktır. Üstelik burada çıkacak yeni bir savaş, dünyamızın bu koşullarında sınırlı da kalmayacaktır.

bu köseden...

Anarşiyle mücadele mi, kardeş katlinin meşrulaştırılması mı?

M.Kemal Çamkıran

Terör dev adımlarla tırmanıyor. MHP tarafından başlatılan kanlı Çorum olaylarından sonra ilk kez bir parlamenter katledildi. CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu MHP'li caniler tarafından vuruldu. Ardından eski Başbakan Prof. Nihat Erim İstanbul'da öldürüldü. Son olarak, Maden-İş Genel Başkanı Kemal Türkler vuruldu.

Asıl üzerinde durmak istediğimiz, hükümet çevrelerinin hâlâ bakar-kör olmaları, gerçeği kabul etmekten inatla kaçınmalarıdır. Demirel ve çevresine bakılırsa, Türkiye ''fetret devri''ni yeniden yaşamaktadır. Anarşinin kaynağı ise, ''beynelminel komünizm''dir. Öyle ki, AP organı Son Havadis'e göre, Köksaloğlu'nu öldürenler bile bunlardır. Yapılacak iş Devlet Güvenlik Mahkemelerinin bir an önce kurulması, fevkalade hal kanununun çıkarılması ve Sıkıyönetim Komutanlarının yetkilerini artırıcı kanunun kabul edilmesi''dir. Demirel, siyasi parti liderlerine gönderdiği mektupta bu kanunlar için işbirliği öneriyor.

Bu yetkilerle ne yapılacaktır? Başbakana kalırsa anarşi önlenecektir. Ancak, Tercüman'ın başyazarı Nazlı Ilıcak, yapılacakları yeterince açıklıkla söylemektedir:

''Her şeyden önce istikrar gelmelidir. Fatih Sultan Mehmet fetret devrinin tecrübesi altında, kardeş katlini meşrulaştırmıştı. Yeni bir fetret devrini yaşayan bizler, siyasi dağınıklıktan kurtulmak için lüzumlu tedbirleri derhal almalıyız.'' (9 Temmuz tarihli Tercüman'daki başyazı)

Nazlı Ilıcak, alınacak tedbirlerin, ''Bugünün demokratik anlayışı içinde'' olmasından da söz etmektedir. Ama, çare, nihayet ''Kardeş katlinin meşrulaştırılması''dır. TRT programlarında Fatih'i, kardeşlerini katlederek 'Türk cihan imparatorluğu kuran büyük sultan'' olarak ananların, Kahramanmaraş ve Çorum'da katliamlar yapan MHP'li canilerin ne demek ve ne yapmak istedikleri ortadadır.

TC devleti, Fatih'in yaptığı gibi, kardeş katlini meşrulaştıracak ! İktidar astığı astık, kestiği kestik yetkilerle donatılacak ! Kardeş katilleri 'devletin yardımcıları' ilan edilecek ! Böylece anarşi, terör ve bölücülük önlenecek ! Devlet ''güçlü'' kılınacak ve ''birlik'' sağlanacak!

Evet, bir ''fetret'' devrini yaşıyoruz. Fitne-fesat ve kardeş kavgası içindeyiz. Ama lütfen biraz dürüst olunuz. Fesadı kimler körüklüyor? Dünya-alem biliyor. Bir yanda Rusya ve beşinci kolları, öbür yanda Türkeş'in MHP'si. Milleti mezhebine, milliyetine, partisine ve fikrine göre bölüyor. Kışkırtıyor ve birbirine kırdırıyorlar.

Sorunlarımız büyüktür. Hükümetlere yetki tanınmalıdır. Ama bu yetkiler kimin tarafından, kimlere karşı ne için ve nasıl kullanılacaktır?

Sorun yasada değil kafadadır. Her şeyin başı doğru siyasetlere sahip olmaktır.

Demirel'in önünde yeterince tecrübe vardır. Bizzat başında bulunduğu MC olayı vardır. Ecevit'in başarısızlığı vardır. 1979 Nisanında Ecevit, iktidarının henüz ortalarında iken sorunların ağırlığı altında ezilmeye başlamıştı. Demirel'in yaptığını tekrarlamış, kolunu eşkiyaya kaptırmıştı. Sorunları çözebilmesi artık olanaksızdı. TİKP bu gerçeği görerek, ''Rusya'nın yıkıcılığına ve MHP'nin terörüne karşı milli birlik hükümeti'' çağrısı yapmıştı. Böyle bir hükümet, CHP açısından da iktidarda kalabilmenin tek yoluydu. Ancak, Ecevit, kuruntuya kapılmış ve koltuğa sarılıp kalmıştı. Sonuçta, 14 Ekim'de halk tarafından cezalandırıldı. Hükümetten düştü.

Daha da ağırlaşan iç ve dış sorunların üstesinden gelebilmek için bugün daha da büyük güçlere ihtiyaç vardır. Daha sıkı bir milli birlik anlayışı ve daha cesur siyasetler izlenmelidir. Bunu başarabilecek tek güç milletin gücüdür. Rusya'ya ve MHP'ye karşı tutum alarak oluşturulacak bir milli birlik hükümeti yurdumuzu aydınlığa çıkarabilir.

Kardeş katli için değil, kardeş kavgasına ve katliamlara son vermek için. Özgürlükleri ortadan kaldırmak için değil, özgürlükleri, Anayasayı ve Parlamentoyu savunmak için. Düşman kamplara ve cephelere bölünmüş bir Türkiye için değil, yurdumuzun ve dünya barışının azılı düşmanı Rusya'nın saldırı tehdidine karşı birleşmiş güçlü bir Türkiye için. Bu büyük görevleri, ancak milli birlik hükümeti yerine getirebilir.

Demirel hükümeti de artık yolun sonuna gelmiştir. Ne yazık ki yolun sonuna gelen yalnız hükümet değildir. Türkiye'nin ve Parlamentonun geleceği de büyük tehlikelerle karşı karşıya getirilmiş bulunmaktadır.

Demirel, son büyük siyasi cinayetlerden ve Çorum olaylarından sonra milletin çeşitli kesimlerinin dile getirdiği milli birlik yolunu seçecek midir? Yoksa, koltuğuna yapışarak, Türkeş'in gösterdiği kardeş katli yolunda ülkeyi, milleti, TBMM'yi, partisini ve kendisini felakete biraz daha yaklaştıracak mıdır?

Demirel hangisini seçecek? Hep birlikte göreceğiz.

1939 sovyet-alman paktı 3

HARRY POLLİT OLAYI VE TÜRKİYE DEVRİMCİLERİNİN TUTUMU

M.HALİM SPATAR

● *Büyük Britanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Pollitt, önce Komintern'in Almanya'yı baş hedef olmaktan çıkaran kararının aleyhinde oy verdi. Aynı yıl Pollitt özeleştiri yaptı. Böylece muhalefet önlenmişti. Ancak BBKP, 2. Dünya Savaşının başında çok etkili olacağı bir konumda treni kaçırmıştı*

● **Şefik Hüsnü 2. Dünya Savaşı öncesi savaş tehlikesi artınca, hükümete başvurarak Türkiye'ye giriş izni istedi. Daha sonra rütbe ve nişanları iade edildi ve doktor yüzbaşı olarak orduya katıldı**

Şefik Hüsnü daha önce 1. Dünya Savaşı sırasında Çanakkale Cephesinde bulunmuştu. Yukarda Ş. Hüsnü'nün (sağ başta) o sıralarda asker arkadaşları ile birlikte çektirdiği fotoğraf görülüyor. 2. Dünya Savaşı öncesi tekrar askere gidince daha önce kazandığı madalyaları da kendisine iade edilmişti.

Ş. Hüsnü, anti-faşist mücadeleye katılmak için yurda dönmüştü

KOMİNTERN'in Nazi Almanyasını hedef almaktan çıkarak İngiltere'yi baş düşman olarak alması üzerine Ekim 1939 başlarında Büyük Britanya Komünist Partisi (BBKP) Merkez Komitesi dokuz gün süren bir toplantı yaptı.

Bu toplantıda R.P. Dutt *''Britanya, Fransa ve Polonya'nın barış cephesi önerilerini reddetmeleri sonucu dünya durumunda ortaya çıkan kesin değişmeye''* dikkati çekiyordu. Bu yüzden de savaşın sorumluluğu *''Yalnızca Nazi saldırganlarının değil, aynı zamanda gerici Britanya, Fransa ve Polonya hükümetlerinin de omuzundaydı... Bu hükümetlerin amaçları kararlı bir barışa engel olmak, Nazi Almanyası ile Sovyetler Birliği arasında bir savaş kopartmaktı... İşçi sınıfının güçlerinin, bundan böyle, bu savaşın en hızlı bir biçimde sona erdirilmesine yöneltilmesi gerekti.''*

KOMİNTERN'İN DURUM TAHLİLİ VE DEĞİŞEN GÖRÜŞ

MERKEZ Komitesi, bu toplantı sonunda aldığı kararda şunları belirtiyordu: *''Nazi saldırısı Sovyetler Birliği'nin gücü sayesinde önlenmiş ve sınırlandırılmıştır; bugün Nazi lideri barış istemektedir. Savaşın sürüp gitmesini isteyenler ise Britanya ve Fransa egemen sınıflarıdır... Britanya halkının Chamberlain'lere ve Churchill'lere karşı mücadelesi, Alman halkının Hitler'e karşı mücadelesine yapılacak en iyi yardımdır. Biz, Avrupa'da barışı sağlayacak görüşmelerin bir an önce başlatılmasını istiyoruz.''*

Merkez Komitesinin iki üyesi, Genel Sekreter Harry Pollitt ile J.R. Campbell, bu karar tasarısına karşı oy kullandılar. Bu kararla birlikte yayınlanan bildiride şöyle denmekteydi: *''7 Ekim bildirisi, 2 Eylül günü yayınlanmış olan deklarasyonu düzeltir... Merkez Komitesi, bu deklarasyonun uluslararası durumdaki temelli değişiklikleri gözönünde bulundurmaması sonucu hatalı olduğu kararına varmıştır.. Günümüzdeki savaş, haklı bir savaş değil, haksız ve emperyalist bir savaştır.''*

Bunun ardından bildiride şu satırlar yer almaktadır: *''Harry Pollitt'in Büyük Britanya Komünist Partisinden istifa etmiş olduğu yolundaki haberlerin aslı yoktur. Merkez Komitesi, görüş ayrılığı nedeniyle H. Pollitt'in bundan böyle Genel Sekreterlik görevine devam etmemesine karar vermiştir.''*

Aralık ayı başlarında ise Pollitt ile *Campbell* bir bildiri yayınlayarak, *''Gözlerimizi faşizm nefreti o denli bürümüştü ki, Britanya emperyalizminin gerçek rolünü zamanında göremeyip Britanya işçi sınıfının baş düşmanı olarak yalnızca Alman faşizmini gördük''* diye özeleştiri yaptılar.

Böylece, BBKP'de ve Komintern'de Harry Pollitt ile J.R. Campbell gibi iki seçkin komünistin ''muhalefet''i önlenmiş, parti disiplini kurtarılmıştı, ama BBKP *''Ta başından beri haklı ve anti-emperyalist bir kurtuluş savaşı olan''* İkinci Dünya Savaşının başında çok etkili olacağı bir konumda treni kaçırmıştı.

Öyle ki, bütün Britanya halkının Dünkerk'te Alman ordusu ile deniz arasında sıkışan İngiliz birliklerini kurtarmak için seferber olduğu bir sırada BBKP Merkez Komitesi, işçileri hükümeti ele geçirmeye, savaştan çıkış yolu bulmaya çağırıyordu.

BBKP Merkez Komitesi içindeki çalkantı ve Harry Pollitt olayı kısaca budur.

Bu vesile ile değinmek istediğimiz bir başka konu da Türkiye komünistlerinin İkinci Dünya Savaşı başındaki tutumlarıdır.

ŞEFİK HÜSNÜ'NÜN TUTUMU

NAZİ ordularının Türkiye'yi istila tehdidi karşısında Türkiye'deki devrimciler de bu gün özellikle hatırlanması gereken, örnek bir tutum gösterdiler. Dr. Şefik Hüsnü savaşın patlak vereceğini anlayınca yurda dönmek üzere gereken girişimleri yaptı.

Rasih Nuri İleri, Aydınlık Sosyalist Dergi'nin Mayıs 1969 sayısında bu konuda şunları yazıyor:

''1938 yılında dünya savaşı kaçınılmaz olunca Dr. Şefik Hüsnü'nün karısı Ankara'ya gelmiş ve İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'dan Doktor'un yurda dönüş müsaadesini talep etmiş, fakat gereken izni alamamıştır. Bunun üzerine kardeşi Av. Hakkı Değimer yeniden izin istemiş ve Emniyet Genel Müdürlüğünün 11.7. 1939 günlü yazısı üzerine kendisine 5.8.1939 tarihinde Paris konsolosluğu pasaportu verilmiştir.

''Vatana dönen Dr. Şefik Hüsnü 1940-41 yıllarında yüzbaşı rütbesi ile askere alınmış, Sivas'ta görevde iken geçirdiği ağır bir ülsek krizi üzerine Ankara'da ameliyat olmuş ve bir buçuk yıl kadar askerlikten sonra terhis edilmiştir.''

Bu konuda Abidin Nesimi de şunları yazıyor: *''Şefik Hüsnü II. Dünya Savaşı patlak vermek üzereyken Türkiye'ye dönmek istedi. Bir söylentiye göre İsmet Paşa onun Türkiye'ye dönmesine izin vermedi. Polonya'nın yıkılmasından sonra Şefik Hüsnü'nün kardeşi Avukat Seniyettin Beyin hukuksal girişimleriyle onun yurda dönmesine izin verildi.*

''Şefik Hüsnü'nün rütbe ve nişanları kendisine iade edildi, doktor binbaşı (yüzbaşı olacak-MHS) olarak ordu hizmetine alındı.'' A. Nesimi, *Türkiye Komünist Partisinde Anılar ve Değerlendirmeler, Promete yayınları 1979 S. 104)*

● ***O sıralar yurt dışındaki bir çok devrimci Şefik Hüsnü gibi yurda döndüler. Birçoğu da Alman ordusunun Türkiye'ye saldırması halinde ilk savunma hattının kurulacağı Trakya'da görev aldı***

Şefik Hüsnü'nün 2. Dünya Savaşı öncesinde Türkiye'ye döndükten sonra doktor yüzbaşı üniformasıyla çekilmiş bir resmi.

1951 Tevkifatında birlikte yattığım daha yaşlı arkadaşlarımdan birçoğunun Nazi orduları sınırlarımıza dayandığı zaman hemen askere yazıldıklarını dinlemiştim. O sıralar yurtdışında olan bazıları hemen yurda dönmüş ve askere yazılmışlardı. Devrimcilerin birçoğu Alman ordularına karşı ilk savunma hattının kurulacağı Trakya'da görev almışlardı.

Bundan da görülüyor ki, Almanlar ülkemize saldırsalardı, Türkiye devrimcileri de Türkiye halkının yanında Tıpkı Yunan, Arnavut, Yugoslav devrimcileri gibi en ön safta dövüşeceklerdi. Türkiye devrimcileri ulusal kurtuluş ve bağımsızlık bayrağını o günlerden bu yana yükseklerde dalgalandırıyorlar.

–BİTTİ–

Kaynaklar:
— F. Degras, The Communist International, London.
— Encyclopaedia Britannica
— H. G. Wells, The World History.

GÜNDEM dışı

"Oh olsun"

Terör zirveye doğru tırmanırken biraz sorumluluk duyanlar ve anarşinin hedefinin, nereden gelirse gelsin, Türkiye olduğunu görenler ''aman birlik'' diye seslerini yükseltirken hâlâ karşı taraftan birisi öldürülünce sevinenler ve ''oh oldu'' diyenler var... Bunlar sıradan insanlar olsa hani bir dereceye kadar mazur görülebilir. Ama iş devletin resmi haber ajansına gelince durum değişir...

Anadolu Ajansının, Kemal Türkler'in öldürülmesi üzerine verdiği haberin başlığı aynen şöyleydi: ''Kemal Türkler, merkezi yurtdışında bulunan illegal TKP'nin Türkiye'deki legal temsilcisiydi''..

Kemal Türkler TKP'nin temsilcisi miydi, değil miydi? Önemli olan bu değil... Sağlığında bizim de Kemal Türkler'le bu konuda çok şiddetli tartışmalarımız olmuştu. Ama bugün Kemal Türkler'in öldürülmesine neredeyse ''oh olsun'' diyebilen resmi kafalar bilerek veya bilmeyerek Türkiye'yi hedef alan anarşi mihraklarının yanındadır. Köksaloğlu öldürüldüğü zaman ''oh olsun'' diyenler de... Nihat Erim öldürüldüğü zaman ''oh olsun'' diyenler de...

BAYRAK YARIŞI

"Karanlık"

Geçenlerde AP Genel Sekreteri Nahit Menteşe'nin bir açıklaması vardı. Yine CHP'ye veryansın ediyordu; ''CHP döneminde hapishaneler yolgeçen hanına dönmüş''...

Menteşe'nin bu açıklamasını dinledikten sonra her gün gazetelerde yer alan ''Şu hapishaneden şu kadar tutuklu kaçtı''. 'Bu hapishaneden aralarında azılı katillerin de bulunduğu bu kadar tutuklu kaçtı'' gibi haberleri duyunca insanın aklına iki şey geliyor: Ya Menteşe AP'nin hükümette olduğunun hâlâ farkında değildir, CHP hükümetinin devam ettiğini sanmaktadır. Ya da CHP zamanında hapishaneler yolgeçen hanıydı, bizim zamanımızda sokak oldu. Öyle ya eskiden tutuklular hiç olmazsa bir süre hapishanelerde ikamet ederlerdi. Artık gezinti yerine döndü, çok sayıda katil ise elini kolunu sallayarak dolaşıyor.

Bir söz vardır: 'Tencere dibin kara, seninki benden kara'' diye... Üstündağ ve Menteşe ''karalık'' yarışmasını sürdürürlerken tencere yanıyor yahu...

Bakkalın bulduğu çare

Son zamlar da sigarayı karaborsadan akborsaya çıkaramadı. Yine köşebaşlarında ''Samsun 60'', ''Samsun 70'' diye el altından sigara satışları sürüyor. İki arada bir derede kalanlar da bakkallar oluyor. Haftada iki-üç defa Tekel'den alınan birkaç paketlik kontenjan kime yetecek? Tabii bakkallar da müşterilerini kolluyorlar... Kendisinden alışveriş yapana el altından bir iki paket ayırıyorlar. Bir çocuk büfeye yaklaşıyor, ''Ver abi dört paket daha'' diyor, biraz sonra aynı çocuğu köşe başında ''Haydi Samsun 60'' diye satarken görüyorsunuz.

Bakkalda sigara görüp de alamamak elbette vatandaşın canını sıkıyor. Bu arada bir kaç paket sigarayı da müşterisine ayıran bakkal bir de ''karaborsacı'' damgasını yiyor. Hele bir de yukarda anlattığımız gibi bayileri duyanlar için ''karaborsacı'' damgasını basmak son derecek kolay oluyor. Aydın'da Mehmet Ali Demiray isimli bakkal da karaborsacılığa karşı açıkborsacılığı tercih etmiş ve söylentilerin de önünü almış. Demiray, haftanın üç günü Tekel'den aldığı sigaraları dükkanına getirdikten sonra dükkanın üzerine bir tezgah atıp kuyruğa girenlere sigara satıyormuş. Tabii bu arada hatırlı müşterileri de güceniyorlardır. Ama karaborsacı damgası yemektense bu zararı sineye çekmek evla geliyor galiba.

Karaborsa kalktı öyle mi?

''Piyasada bütün mallar bulunuyor''... Neden bulunuyor peki? Üretim mi arttı? Rakamlara bakarsanız artma yok, hatta bazı mallarda azalma bile var. Öyleyse... Fiyatlar öylesine arttı ve maaşlar o kadar cüce kaldı ki alınamıyorlar, ondan da bulunuyorlar.

Fakat bulunmayan ve karaborsası olan mallar da var. Hemen sigara, şeker, ampul vs... gibi malları sıralamayın. Bu bulunmayan ve karaborsası olan mal telefon ve teleks. Piyasada durgunluk artıp, iflaslar ve işyerleri kapanırken, telefon komisyoncuları çoğalmış. Nasıl çoğalmasın, İzmir'de telefon fiyatları 300-500 bin arasında değişiyor. Bir teleks 1.5 milyon lira. Sadece İzmir'de 50'den fazla bu işin komisyonculuğunu yapanlar var. Şeker, sigara vs. değil doğrudan doğruya devlet malı karaborsada.

"Kerhen" turist

Turizm ve Tanıtma Bakanı Barlas Küntay turizm mevsimi başladığından beri sağa sola koşuşturuyor. Tesisleri hizmete açıyor, festivallere katılıyor, turizmi canlandırmaya çalışıyor...

Bu çaba elbette yurdumuza gelebilen, daha doğrusu gelmeye cesaret edebilen turistleri hoş tutmaya yarıyor. Ama gelebilen...

Gelebilenden kastımız, Avrupa basınında çokça yer alan Türkiye'deki terör olayları ve işkence vs.. gibi haberlerin yarattığı ürküntü değil. Bütün bunlara rağmen hâlâ Türkiye'ye gelmeyi göze alıp da Kapıkule'ye gelince geri dönmeye kalkan turistler hakkında bazı şeyler söylemek istiyoruz.

Kapıkule Gümrüğü önünde bir İtalyan turist kafilesi içinde hararetli bir tartışma yaşanıyordu. ''Dönelim''... ''Artık bu kadar geldik, girelim, ne yapalım''... ''Hayır dönelim''. Sonunda istediklerinden değil, buraya kadar çektikleri yorgunluğun bari bir karşılığı olsun diye Türkiye'ye girdiler. Yani moda olan deyişle ''kerhen'' bir giriş oldu. Turistleri geri döndürecek sebepler neydi dersiniz... Bizim Kapıkule'de karşılaştıkları manzara idi.

Elbette Barlas Küntay gümrük kapılarında da dolaşacak değil. Koskoca bir Gümrük ve Tekel Bakanlığı kurulmuş, çalışıp daha doğrusu çalışmayıp duruyor... Ama Küntay'ın kulağına fısıldayalım dedik. İçerde turistleri hoş tutmak iyi bir şey de, uygulamalar böyle sürüp giderse, yakında ağırlayacak ''kerhen'' turist de bulamayacağız.

Açıkça

DOĞAN YURDAKUL

Hasta ve saat

Doktor hastanın nabzını ölçüyormuş. Bir eli hastanın nabzında, gözü de saatinde. Bakmış, bakmış, sonra hayretle:

– Allah, Allah demiş. Ya bu hasta öldü, ya da benim saatim durdu!

***

Gazetelere bakıyoruz, sanki Amerika yeniden keşfediliyormuş gibi manşetler:

– İç savaş tuzağı!

– Amaç belli oldu: Karışıklık!

İnsanın "günaydın" diyesi geliyor.

Sanki yıllardır amacın bu olduğu belli değildi. Hedefler tırmandırılıp parlamenterleri, eski başbakanları, sendika liderlerini seçince amacın kargaşalık çıkarmak olduğu, Parlamentoyu da ortadan kaldırıp faşizmi getirmek olduğu anlaşıldı.

Bunca zamanı sadece bunu öğrenmekle geçirdiysek, yazık binlerce ölüye, kaybettiğimiz bunca değerli insana.

Mecliste genel görüşme yapılacağını duyuyoruz. Milletçe "Buna da şükür, geç de olsa bir şeyler yapmaya karar verdiler" diye seviniyoruz.

Önce ana muhalefet liderini, sonra Başbakanı dinliyoruz.

Heyhat! Biri birine "Kafanı değiştir" diyor. Öteki de ona "Önce sen kafanı değiştir" diye cevap veriyor. İkimiz birden kafaları değiştirsek diye düşünen yok. Böylece kafa mafa da değişmiyor.

Biri "Biz bu hükümete yetki vermeyiz" diyor, öteki 'Ya yetkileri verirsiniz, ya de seçime gideriz'' diyor.

Onlar kavgayı sürdüre dursun, anarşi kaynaklarından biri kürsüye çıkıyor, pişkin pişkin anarşinin kaynaklarının Rumlar ve Ermeniler olduğunu söyleyerek AP sıralarından alkışlar alıyor.

MHP'nin bu "tahlili", esrarengiz bir merkezin bir gün sağdan, bir gün soldan öldürdüğü hayaline ne kadar da benziyor değil mi? Anarşi mihraklarının istediği bu, herkes esrarlı işlerle meşgul olsun, biz de işimize devam edelim. TRT de yaptığı yorumla, anarşinin esrarengiz bir tek merkezden yönetildiği iddialarına katılıyor.

Kulislerde "Acaba sıra kimde?" diye neredeyse anarşi-toto oynanıyor. Sıranın kendine geldiği kanısında olanlar ikişer muhafızlarını dörde çıkarıyor. Fısıltı gazetesi sanki anarşiyle birlikte çalışıyormuş gibi sıranın kimde olduğuna dair tahminlerini kulaklara fısıldayıp duruyor.

Gülcügil'in istifasının gerekçesi sorulduğunda "Gerekçeye ne hacet? İlle de bir gerekçe mi lazım?" diyen Başbakan, genel görüşme sırasında da istifanın sebebini açıklamaktan yan çiziyor. Hepsi hep birlikte anarşiden şikayet ederken, bir İçişleri Bakanı istifa etmiş, sebebi belli değil.

İstifa gerekçesinin teşhisten doğduğu muhakkak. Çünkü Gülcügil önce faşist saldırganların devlete yardımcı olduklarını söylemiş, sonra bunu tevil edip, sağ eylemcilerin de solcular kadar devlete zararlı olduğunu belirtmiş, daha sonra da istifa etmişti. İstifa sebebinin üst üste konan bu iki teşhisten biri nedeniyle yapılan bir zorlama olduğu bir gerçek. Ama gerekçe açıklanırsa, hükümetin anarşiye koyduğu teşhis de ortaya çıkacak. Onun için açıklanmıyor.

***

Yazının başındaki fıkraya dönecek olursak.

Hastanın bünyesi son derece sağlam, hastalığı yenmeye kararlı, bu kadar acıya rağmen herkesi şaşırtarak yaşamaya devam ediyor.

Ama mübarek "doktorların" kollarındaki saatlerin enfiye kutusundan farkı yok.

Bilim ve teknikteki son gelişmeler

Havaalanı yangınlarında etkin söndürme işlemi yapan yeni bir araç

Son zamanlarda geliştirilen ve denemelerde, 4 tona yakın petrolün 20 metrekarelik bir alanda yanışını yalnızca 25 saniyede söndüren bu yeni itfaiye aracı havaalanlarının güvenliğini sağlayacak. Üç kişilik itfaiye ekibi ile çalışması öngörülen aracın, gerektiğinde tek bir itfaiyeci ile yangın söndürebileceği kanıtlandı. Araca her tip köpük konuluyor ve büyük bir hızla yangın yerine ulaşması sağlanabiliyor. Aracın köpük deposunun kapasitesi modele göre 4 bin 100 ile 9 bin 100 litre arasında değişiyor.

İngiltere Interferon için bir milyon İngiliz lirası ayırdı

Kanser tedavisi için pek çok ülkede büyük umutlar yaratan İnterferon adlı ilacın geniş bir şekilde araştırılması ve klinik uygulamalarla denenmesi için İngiltere Kraliyet Kanser Araştırma Fonu 1 milyon İngiliz lirası ayırdı.

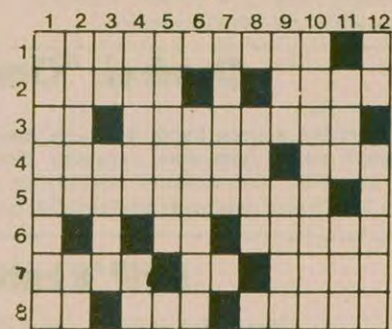
Son yıllarda, İngiltere, ABD ve İskandinav ülkelerinde, birçok kanserli hasta İnterferon'la tedavi edildi. İngiltere'de yapılması planlanan araştırmada, 100 kadar hasta tedavi altına alınacak. Bir yıllık deneme süresi içinde uygulama, ilacın bulunabilmesi ile orantılı olarak uzayabilecek. İlacın her hasta için maliyeti 10-20 bin İngiliz lirası olacak.

İnterferon canlı insan hücrelerine virüs verilip, bu hücrelerin doğal olarak proteini salgılaması sağlanarak elde ediliyor. Bu aşamadan sonra, uzun ve karmaşık bir arıtma sürecine geçiliyor. İngiliz bilim adamları, son zamanlarda bu arıtma projesini kolaylaştıran ve büyük miktarda üretim yapılmasına yol açabilecek yeni bir metod geliştirdi. İlacın üretildiği hücre ne tür bir canlıdan alınmışsa ancak o canlının tedavisinde kullanılabiliyor. Dolayısıyla, insan için İnterferon üretimi çok zor sağlanıyor.

İlacın yalnızca tümörlü hücrelerin yok edilmesini sağlamakla kalmayıp, sara, su çiçeği, kabakulak, grip, zona gibi virütik enfeksiyonlarda da etkili olması bekleniyor.

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Açık açık, dosdoğru (konuşmak). 2) Hint kenevirinden çıkarılan bir uyuşturucu madde-TERSİ bir ısıtma aracı. 3) Bir harfin okunuşu-Tebrik etmek. 4) Tamamlayıcı yedek parça veya süs unsuru-Avrupa'da bir millet. 5) Özel ayakkabılarla yarışılan suni atletizm zemini. 6) Kimyada Magnezyum'un simgesi-Turunçgillerden bir meyva. 7) Oyuk açma işi-Akıl-İki dağ arasında kalan ve çoğu bir akarsu ile sulanan alanlara denir. 8) Kimyada Neon'un simgesi-Sunma, sunuş (eski dil)-Elinden sık sık ufak tefek kazalar çıkan.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) İki günde tamamlanan on kademeli atletizm yarışması. 2) Japonya'da bir liman kenti-Bir emir. 3) Kimyada Brom'un simgesi-TERSİ telgrafçılıkta kullanılan, çizgi ve noktalardan oluşan alfabe. 4) Bir tenis aleti-Bir yerli haber ajansının simgesi. 5) TERSİ iplik takılıp mekiğe takılan zıvana. 6) Sovyetler Birliği'nin doğu sınır bölgesinde yaşayan bir azınlık milliyet. 7) TERSİ bir giyim eşyası. 8) Türkiye'nin para birimi. 9) Boyun eğen (eski dil)-Hindu inanışında yok edici ve yaratıcı olarak kabul edilen ve çok kollu olarak temsil edilen kurban tanrısı. 10) Olduğundan fazla gösterme, mübalağa etmek. 11) Bir emir-Evin bir bölümü. 12) Duman izi-Beyin ile vücut, vücut ile dış dünya arasında haberleşmeyi sağlayan uzun ince lifler.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1) Çad-Fiesta 2) Adolf Hitler. 3) ğıÇ-An-İbik. 4) Eleman-İki. 5) Annibal-Blok. 6) yüT-İrice-Ta. 7) Av-edaS-riaD. 8) Necmettin.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Çağlayan. 2) Adı-Nüve. 3) Doçent. 5) Af-Abide. 6) Hamarat. 7) Finalist. 8) iT. 9) eli-Bern. 10) Sebil. 11) Trikotaj. 12) kikaD.

ÇİN BASININDAN BİR ÇEVİRİ

Uzlaşma mı, mücadele mi?

Sovyet hegemonyacılığına karşı can alıcı sorun

DIŞ HABERLER SERVİSİ

SOVYETLER Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesinden bu yana altı ay geçti. Sovyetlerin desteğindeki Vietnam birliklerinin Kamboçya'ya saldırısı da bir buçuk yıldan beri sürüyor. Sovyetler Birliği ve onun güdümündeki Vietnam, saldırgan ve yayılmacı karakterlerini açıkça gösterdiler, dünya kamuoyu önünde tecrit oldular.

"BARIŞ SALDIRISI"

Şimdi ise Moskova ve Vietnam yöneticileri dünya kamuoyunun tepkilerini azaltmak, kendi halklarının bu saldırılar yüzünden içine düştüğü güçlükleri hafifletmek için bir "barış saldırısı" başlatmış bulunuyorlar. Sovyet propaganda araçları "Afganistan sorununa siyasi çözüm" aldatmacasını reklam ediyor. Kukla Karmel yönetimini kullanarak komşu ülkelere öneriler sunuyor, Vietnam yöneticileri ASEAN ülkelerini ziyaret ederek "barış bölgesi" kurma çağrıları yapıyor. Sovyetler Birliği saldırgan siyasetlerinden elde ettiği kazançları barış hayalleri yayarak, oldu-bittiye getirerek dünya kamuoyuna kabul ettirmeyi amaçlıyor.

SORUN BÖLGESEL Mİ?

Sovyetler Birliği'nin emelleri Afganistan ve Kamboçya ile sınırlandırılabilir mi? Gerçekte uyanık siyaset adamları sorunun bölgesel olmadığını, Sovyetlerin asıl hedefinin Avrupa olduğunu vurguluyorlar.

1970'lerin ortalarından bu yana Sovyetler Birliği Avrupa'nın kanatlarına Afrika ve Ortadoğu'dan stratejik bir saldırı başlattı. Karışıklıklar körükleyerek Afrika'da, Ortadoğu'da ve Hint Okyanusunda son birkaç sene içinde birçok dayanak ve sıçrama noktası ele geçirdi. Sovyet yönetimi, Hanoi yöneticilerini de Güneybatı Asya'da yayılma siyasetlerinin bir aracı olarak kullanıyorlar. Artık Sovyetler Birliği'nin bizzat kendisi de harekete geçmiştir; Afganistan'ı işgal ederek Avrupa, Amerika ve Japonya'yı besleyen petrol yollarının geçtiği İran Körfezini kontrol altına almaya yöneliyor. Eğer Sovyetler Afganistan'dan sıçrayarak batıya doğru İran ve Arap Yarımadasına yayılır, Vietnam da Güneybatı Asya'ya el koyarsa Doğu'dan Batıya uzanan bir kıskaç oluşacak, Batı Avrupa, Japonya, birçok Afrika ve Asya ülkesini besleyen enerji, hammadde ve ticaret yolları Sovyetlerin denetimi altına girecek, tüm dünyaya hakim olma yönündeki stratejik harekat tamamlanmış olacaktır. Bu nedenle Afganistan ve Kamboçya olgularına Sovyetlerin uzun vadeli emelleri göz önünde bulundurularak yaklaşılmalı, dünyanın felakete sürüklenmesi önlenmelidir.

BREJNEV YETİNEBİLİR Mİ?

Aslında Brejnev, Afganistan ve Kamboçya ile yetinmeyeceklerini bizzat söylemektedir. Sovyet yetkilileri güçlerinin artık ABD'yi aştığını övünçle açıklıyorlar. "Büyük güçlerinin" önünde "birçok olanakların" bulunduğundan söz ediyorlar. "Zora başvurmama", "Başka ülkelerin içişlerine karışmama" gibi uluslararası temel ilkeleri çiğnemekten çekinmeyeceklerini, askeri güçlerini artık dış ülkelere taşırarak kendilerinden "yardım" isteyenlere yollayacaklarını açıkça belirtiyorlar.

ÖDÜN MÜ, MÜCADELE Mİ?

Sovyet yayılması dünyayı bir seçim yapmaya zorlamaktadır: Ödün vererek uzlaşmak ya da kararlılıkla direnmek. Afganistan ve Vietnam için iki yüzlü ve geçici bir "yumuşama" uğruna ödün vererek uzlaşmak, oldu-bittiyi kabul etmek anlamına gelecektir. Bu ise Sovyetler Birliği ve Vietnam saldırganlığını artırmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Eğer durum bu yönde gelişirse Sovyetler saldırı planını daha çabuk uygulayabilecek, Batılı ülkeler köşeye sıkışacaklardır.

SOVYET YAYILMACILIĞI ENGELLENEBİLİR

Eğer barış isteyen ülkeler birlikte kararlılıkla direnir, dişe diş mücadele eder, Afgan ve Kamboçya halkının saldırgana karşı mücadelelerini desteklerlerse, Sovyet yayılması büyük ölçüde engellenebilir. Sovyetler Birliği ve Vietnam artık savaşı savaşla besleyemez bir duruma düşeceklerdir. İnsan ve ekonomik kaynaklarını tüketecekler, daha büyük güçlüklerle karşılaşacaklardır. Saldırdıkları ülkelerde içinden çıkılmaz bir batağa daha derin batacaklardır.

Bu iki seçenek karşısında takınılması gereken tutum açıktır. Bir an önce karar vermek gerekmektedir. Sorun yalnızca ABD, Batı Avrupa ve Japonya'nın sorunu değildir. Üçüncü Dünya ülkeleri de bir seçim yapmak zorundalar. Çünkü bu ülkeler Sovyetler Birliği'nin yayılmacı siyaseti ve saldırısının önündeki ilk hedeflerdir.

("Beijing Information" dergisinin 30 Haziran 1980 tarihli 26. sayısından çevrilmiştir.)

Sosyal-emperyalistler dört bir yandan Batının candamarlarını tehdit eden saldırılarını son yıllarda yoğunlaştırdı. Bu arada birçok ülke Sovyet etki alanı içine düştü. Şimdi Angola, Etyopya, Vietnam, Güney Yemen ve Afganistan, ilerdeki saldırılar için bir sıçrama tahtası görevi görüyor.

Mısır'da ekonomik durum ve Sovyetlerin darbe planı

● **Moskova Mısır'ı "Eski durumuna getirmek istediğini" açık açık söylüyor.**

● **Son haftalarda Mısır Hava Kuvvetlerinden bazı subayların tutuklanması dikkati çekti.**

DIŞ HABERLER SERVİSİ

1973 Arap-İsrail Savaşından sonra, Mısır ekonomisinin giderek büyük bir çöküntü içine girdiği görülüyordu. O yıllar Mısır'ın Sovyetler Birliği ile ekonomik, ticari ve askeri ilişkileri vardı. Birçok Üçüncü Dünya ülkesiyle olduğu gibi bu ilişkiler, Kruşçev'in "Kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçiş" tezleri üzerine kurulmuştu. Devlet sektörünü güçlendirerek kalkınmayı hedefleyen bu tezlerin başarıya ulaşamayarak iflas etttiği de zamanla anlaşıldı. Mısır, 7 milyar dolarlık borcuyla, bu olayın yaşandığı ülkelerden biriydi.

Bu yüzden Mısır, ekonomide yeni arayışlar içindeydi. 1967'den beri de işbirlikçi burjuvazi ve feodal sınıflar giderek güçlenmeye başlamıştı. Bu güçler o yıllarda özellikle lider Abdül Nasır'ın yönetiminden destek görüyordu. Dolayısıyla Nasır'ın yerine geçen Enver Sedat'ın izlediği siyaset, kendi sınıfsal çıkarlarına ve kurulacak yeni uluslararası ilişkilere uygun olmalıydı. 1974'de Sedat'ın bir konuşmasıyla uygulanmaya konan bu siyasetin özü, Batı sermayesinin ve bankalarının Mısır'a girişi, Süveyş Kanalı bölgesinin "serbest ekonomik bölge" olarak ilan edilmesi ve büyük alt yapı yatırımlarına girişilmesinden oluşuyordu.

EKONOMİK ZORLUKLAR

İlk yıllarda Suudi Arabistan, Kuveyt, Katar gibi zengin ülkelerin desteğiyle bu siyaseti uygulayan Mısır, Sovyetlerle olan ekonomik ilişkileri büyük ölçüde geri plana attı. Bu durum hem Sovyetlerin, hem de Arap dünyasındaki Sovyet yanlılarının hiç de hoşuna gitmedi.

Mısır, daha sonra çeşitli ekonomik zorluklarla karşılaştı. Bunların nedenlerini şöyle sıralayabiliriz.

1 - Sovyetlerin ekonomik ve askeri baskı ve şantajları. Uzun yıllar Mısır'la bu ilişkileri sürdüren Moskova, Kahire'nin Batıya yönelmesi karşısında, borçların hemen ödenmesini istedi. Silah ve yedek parça vermeyi kesti. Bunu, İsrail'le savaşın en kritik bir sırasında da yapmıştı.

2 - Sovyet yanlılarının çeşitli ekonomik dallarda yaptıkları tahribat.

3 - Mısır'ın savaş harcamaları.

4 - IMF ve çeşitli yabancı bankaların sömürüleri. (Mısır'da 18 yabancı bankanın 80 şubesi vardır. Bu bankalar yerli bankaların rekabet gücünü yok etmiştir. Bu bankalar ayrıca, ülkedeki ucuz iş gücü pazarını tekeline almıştır.)

5 - Camp David Anlaşmasından sonra Arap ülkelerinin Mısır'a mali desteği kesmesi, Mısır bankalarındaki mali varlıklarını geri çekmesi, Mısır şirketlerini boykot etmesi, Mısırlı işçileri sınırdışı etmesi.

Enver Sedat'ın, 1977'deki gösterileri durdurmak için ücretlere yüzde 22 oranında zam yapması, genel fiyat artışlarını karşılamaktan hayli uzaktı.

Enver Sedat 1971 Aralığında, yeni bir önlem olarak, Mısır lirasına göre, dış değişimi kaldırarak yabancı paraların değerine göre değişim sistemini koydu. Bu önlem başarı kazanamadığı gibi, Mısır lirasının uluslararası alanda hareket kabiliyetini tehlikeye soktu ve sonuçta, ödemeler dengesinde açıklara yol açtı. Bütün bunlara ek olarak da, gümrük vergilerine ve ithal mallarına önü alınamayan zamlar geldi.

FİYAT İNDİRİMİ

Son olarak Enver Sedat 23 Temmuz devrimini kutlama törenlerinde, "1980 yılının rahatlık ve refah yılı olacağını" söyledi. Bu alanda "77 tür malın fiyatında indirim yapılacağını" belirtti. Ne var ki, 77 tür malın hiç biri halkın temel ihtiyaç maddelerinden değil, çorap, iç çamaşır gibi ikincil öneme sahip mallardı.

Bugün Mısır'da, temel tüketim mallarındaki fiyat artışı bir türlü engellemez olmuştur. Ekonomik bunalımın yükünü halk kitleleri çekmektedir. "Müslüman Kardeşler"den, Sovyet yanlılarına kadar bir dizi akım Sedat'a muhalefet ederken bu durumu propaganda malzemesi olarak kullanıyorlar. Özellikle Sovyet yanlıları, sürgündeki General Şazli'yi de yanlarına çekerek ve içteki Nasırcı güçleri kullanarak belli başarılar sağlamış gözüküyorlar. Sovyet yanlıları bu başarılarını bir askeri darbeyle noktalamak istiyorlar. Bu konuda, Sovyet, Suriye ve Libya Radyoları Nasırcı subayların yeni bir "23 Temmuz Devrimi" yapacaklarını duyuruyor.

Son haftalarda, Mısır Hava Kuvvetlerinden bazı subayların tutuklanması, bu açıdan hayli dikkat çekici. Çünkü Moskova, er ya da geç Mısır'ı "eski şerefli yerine getirmek" istediğini söylemekten çekinmiyor.

Zonguldaklı okuyucumuzun sorularına cevaplar

sorular ? cevaplar

Burjuva demokrasisi ve oligarşi üzerine

SORU : *Burjuva demokrasisi nedir? (Zonguldak'tan bir okuyucu)*

CEVAP : Ortaçağın feodal rejimlerine karşı ezilen köylü yığınları, işçi sınıfı ve burjuvazi ayaklandı. O zaman tarih sahnesine yeni çıkan ve ilerici bir rol oynayan burjuvazi ezilenlerin bu devrimci isyanının başına geçti. Böylece feodal mutlakiyet yıkıldı, yerine burjuvazinin hakimiyetinde bir düzen kuruldu. Fakat bir süre sonra, burjuvazi, devrimin ilerlemesinden, kendisine karşı yönelmesinden korkarak toprakağalarıyla kısmen uzlaştı ve iktidarı onlarla paylaştı.

Burjuva devriminden, köylüler ve işçi sınıfı da yararlar sağladı. Köylülüğün toprakağalarına (feodallere) olan bağımlılığı sona erdi, köylüler emeklerini istedikleri kapitalistlere satma özgürlüğüne kavuştular. Yani serflikten (toprağa bağlı yarı-kölelikten) kurtulup, özgür emekçiler haline geldiler. Henüz yeni doğan ve gelişen proletarya ise, düşünce, örgütlenme, sendikalaşma, yasa önünde eşitlik, seyahat, seçme ve seçilme gibi çeşitli demokratik hak ve özgürlükler elde etti. Örgütlenerek ve mücadele ederek bu haklarını kullandı. Hatta parlamentoya bile temsilcilerini yolladı. Sömürüyü sınırlandırmak ve baskıları hafifletmekte, özgürlükleri bir silah olarak kullandı.

Ama burjuva demokrasileri sömürü ve eşitsizliği ortadan kaldıramadı. Üretim araçları, kapitalistlerin (burjuvazinin) elinde olduğu için düzen onların lehine işledi. Burjuvazinin üretim araçları üzerindeki hakimiyeti ve dolayısıyla sömürüsü ve bu düzende garanti altına alındı. Yani son tahlilde burjuva demokrasileri, burjuvazinin emekçiler üzerindeki sömürü ve hakimiyetlerini ifade eden toplumsal düzenler olarak ortaya çıktılar.

Ancak şunu da belirtmeliyiz. Bugün faşizmle burjuva demokrasileri arasında önemli farkı ve zıtlığı görmeyen fikirler son derece hatalıdır. Faşizm, hakim sınıflar içindeki en gerici, en zorba kesimin diktatörlüğüdür. Bu diktatörlük, yalnız halkı değil, hakim sınıfların diğer kesimlerini de baskı altına alır. Faşizm, genel olarak demokrasinin, ama aynı zamanda burjuva demokrasisinin de reddidir. Kapitalist ülkelerde faşizm, burjuva demokrasilerini yıkarak gerçekleştirilebilmiştir.

SORU : *Oligarşi nedir?*

CEVAP : Oligarşinin sözlük anlamı, çok küçük bir azınlığın hakimiyeti demektir. Bu terim ilk defa eski Yunan'da ortaya çıkmıştır.

Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminden tekelci döneme geçildiğinde, kapitalist şirketlerden bazıları, diğerlerini yutarak kendi alanlarında tekel kurmuşlardır. En büyük tekeller, bu alanda faaliyet gösteren diğer firmaları ya tamamen yutmuşlardır, ya da kendilerine bağımlı hale getirmişlerdir. Böylece ülke ekonomisi, sınırlı sayıdaki tekelin denetimi altına girmiştir. Hatta bu gelişme içinde giderek banka sermayesi sanayi sermayesini de kendi egemenliği altında birleştirmiş ve ortaya "mali sermaye" denilen büyük sermaye kuruluşlarının bütün ekonominin iplerini eline geçirdiği bir manzara çıkmıştır. İşte bu birkaç büyük sermaye kuruluşunun hakimiyetine "mali oligarşi" denmektedir.

Emperyalizme bağımlı bazı geri ülkelerde, örneğin bazı Latin Amerika ülkelerinde çıkarlarını emperyalizmle birleştiren, adeta birkaç aileden oluşan bir avuçluk zümre, ülkenin tüm zenginlikleri üzerinde (tarımda, sanayide ve ticarette) söz sahibi olmuşlardır ve siyasi yönetimde de bu bir avuçluk zümrenin diktatörlüğü sözkonusudur.

Türkiye'de gerek tarım, gerek sanayi ve gerekse ticari alanda hakimiyet, hakim sınıfların oldukça geniş kesimleri arasında paylaşılmıştır. Aynı şekilde ülkemizde oldukça yaygın ve güçlü bir orta sınıf vardır ve küçük mülk ve sermaye sahipleri de kalabalık bir nüfus oluştururlar. Bu durum siyasi yapımıza da yansımaktadır. Parlamentonun ve sınırlı da olsa demokratik hak ve özgürlüklerin uzun süre ayakta kalmasının nedenlerinden biri böyle bir ekonomik ve sınıfsal yapıdır. Bu nedenle "oligarşik dikta" terimi, Türkiye gerçeğini yansıtmıyor.

TGS...

(Baştarafı 3. sayfada)

kişeceği bildiriliyor.

Bu arada, kongrenin yaklaşması ile birlikte, Tercüman gazetesi ve Tifdruk çalışanları üzerinde işveren tarafından uygulanan baskıların arttığı görülüyor. Bu işyerlerinde işverenler ve işveren vekilleri, muhalefet listesini destekleyen işçilerin işten atılacağı yolunda haberler yayıyorlar. Tifdruk'ta, işçilerin öğle paydoslarında ve ara dinlenmelerinde, işyerinden dışarı çıkmalarının yasaklandığı, dışardan ziyaretçi kabul edilmediği ve işçilerin dışarı ile temaslarının kesilmeye çalışıldığı bildiriliyor. Tercüman gazetesinde ise Muzaffer Ilıcak'ın servisleri bizzat dolaşarak işçilerin eski yönetime oy vermeleri yönünde baskı yaptığı öğrenildi. Muhalefet listesinde yer alan basın emekçileri çeşitli baskılarla listeden çekilmeye zorlanıyorlar. Mevcut yönetimin, muhalefetin gücünü dağıtmak için "Muhalefet listesi Başkan Adayının çekildiği" yolunda söylentiler yaydığı da gelen haberler arasında.

Taylan Sorgun yönetiminin işçiden kopuk ve anti-demokratik uygulamalarına tepki olarak oluşan muhalefetin adayları, işyerlerinde yapılan ön seçimlerle belirlendi. Belirlenen muhalefet listesinin basın emekçilerinin çoğunluğunun desteğini sağladığı bildirildi.

Sovyetler...

(Baştarafı 3. sayfada)

fırlatma operasyonuna yüksek düzeyli Sovyet yetkililerinin yanı sıra Vietnam Başbakan Yardımcısı General Giap da katıldı.

Sovyet basın-yayın organları, Vietnamlı refakatçi kozmonotun, "Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede büyük kahramanlıklar" gösterdiğini belirtirken, Batılı uzmanlar Pham Tuan'ın uzay uçuşları konusunda herhangi bir bilgisi olmadığını belirtiyorlar.

Sovyetler Birliği daha önce Doğu Avrupa ülkelerinden 5 refakatçi kozmonotu, Rus kozmonotlarla birlikte uzaya fırlatmıştı. Sovyet-Fransız ortak uzay çalışmaları programında da, önümüzdeki iki yıl içinde bir Fransız kozmonotun Sovyet araçlarıyla uzaya fırlatılması öngörülüyor.

Apocular...

(Baştarafı 3. sayfada)

ruşunda bulunuldu. Daha sonra şehirden gidenler köylüler tarafından evlerde misafir edildiler.

Herkes tarafından çok sevilen İnan Özdemir'in ölümü derin üzüntüye yol açtı. Dört ay önce sahte solculara haraç vermediği için katledilen kardeşi Zeynel Özdemir' den sonra İnan'ın ölümü üzüntüleri kat kat artırıyor.

ABD...

(Baştarafı 3. sayfada)

değişik adlarda yapılacak yardımların kesilmesi ve bu ülkedeki Amerikan personelinin sayısının azaltılması gibi önlemler de almayı düşündüklerini söyledi.

Darbeden sonra ABD yönetimi Bolivya Büyükelçisini geri çağırmıştı.

SUAZO'NUN AÇIKLAMASI

Geçtiğimiz günlerde yapılan Başkanlık seçimlerinde en fazla oyu alan Siles Suazo, gizlendiği yerden gazetecilere yolladığı bir mesajda, ülkesinde insan haklarının vahşice çiğnendiğini belirtti. Suazo, askeri cuntaya karşı direnişin en yoğun olduğu maden bölgelerinde erkeklerin, kadınların ve çocukların katledildiklerini ve başkent La Paz' daki askeri barakaların işkencelerin yapıldığı toplama kampları haline geldiğini duyurdu.

DİN ADAMLARI DA TUTUKLANIYOR

Bu arada, aralarında 4 İspanyol ve bir İtalyanın da bulunduğu 11 papaz tutuklandı. Askeri birliklerin ve bazı silahlı sivillerin birçok kiliseyi bastıkları bildiriliyor.

Katolik kilisesi, cuntaya bir çağrıda bulunarak kayıp insanların nerede olduklarının araştırılmasını istedi.

Öte yandan Venezüella, Peru, Meksika, Kolombiya ve Ekvator Büyükelçilikleri çok sayıda siyasi mülteci ile doldu.

Oruro ve Potosi maden bölgelerinde ise, işçilerin cuntaya karşı direnmeyi sürdürdükleri ve yer yer çatışmaların olduğu gelen haberler arasında.

İsrail'in...

(Baştarafı 3. sayfada)

diriyor.

*Washington'da yapılan bir açıklamada ise, Amerikan Dışişleri Bakanlığı İsrail Parlamentosunun kararını kınadı. "Kudüs'ün statüsünü tek yanlı olarak değiştirmek ABD'nin onaylayamayacağı bir tutumdur" diyen sözcü sözkonusu kararın gözden geçirilmesi gerektiğini söyledi.

*Arap Birliği Genel Sekreteri Habib Şatti, New York'ta yaptığı bir basın toplantısında Knesset'in kararını sert bir dille kınarken, "Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul edecek olan diğer ülkelere karşı Arap ülkeleri siyasi ve ekonomik ambargo uygulayacaktır" dedi. ABD'nin Ortadoğu politikasını da eleştiren Şatti, Birleşmiş Milletleri İsrail'in işgal altında tuttuğu bölgelerden çekilmesini sağlamak için göreve çağırdı.

*Ortadoğu başkentlerinde nefretle karşılanan bu karar AET'nin Brüksel'deki merkezinde de tepki yarattı.

BM GENEL KURULU

Öte yandan BM Olağanüstü Genel Kurulu Filistin sorununu görüşmeye devam ediyor. Dünkü oturumda söz alan İsrail heyeti Başkanı, Arap ülkelerinin Tel Aviv yönetimini tanımadıkça, sorunun çözüme ulaşamayacağını ileri sürdü. Filistin Kurtuluş Örgütünün "Katil ve cani bir teşkilat" olduğu yolundaki iddialarını tekrarlayan Begin yönetiminin sözcüsü Kudüs'ün İsrail'in ebedi ve birleşik başkenti olduğunu öne sürdü. Söz alan Arap ve Üçüncü Dünya ülkeleri temsilcileri ise Begin rejiminin yayılmacı ve siyonist tutumunu şiddetle protesto ettiler. AET ülkeleri temsilcilerinin gerginliği azaltıcı bir karar tasarısı hazırlayabilecekleri ileri sürülüyor.

HÜKÜMET ŞİDDETLE KINADI

Bakanlar Kurulunun dünkü toplantısından sonra yapılan açıklamada, İsrail'in Kudüs'ü başkent yapmaya kalkmasının şiddetle kınandığı bildirildi. Açıklamada şöyle denildi:

"Bakanlar Kurulu Kudüs'ün uluslararası statüsünü değiştirmek amacıyla İsrail tarafından girişilen işlemleri genel çerçevede ve İslam Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı kararları çerçevesinde incelemiştir. Olayı ve yaratılmak istenen emrivakiyi bölge ve dünya istikrarı üzerinde menfi tesir yaratıcı yeni bir unsur olarak mütalaa eden Bakanlar Kurulu, siyasi davranışların bu anlayışa göre belirlenmesi gerektiği sonucuna varmıştır."

TİKP: KUDÜS İSRAİL SİYONİSTLERİNİN BAŞKENTİ OLAMAZ

Öte yandan TİKP Başkanlık Kurulu bir açıklama yaparak Kudüs'ün İsrail başkenti olarak kabul edilmesini kınadı. TİKP'nin açıklaması şöyle:

"Türkiye İşçi Köylü Partisi Başkanlık Kurulu, İsrail Parlamentosunun "Kudüs'ü ebedi ve bölünmez başkent" ilan eden yasayı onaylamasını şiddetle protesto eder. Kudüs, ABD emperyalizminin desteğindeki siyonist İsrail yönetiminin silah zoruyla işgal ettiği bir Arap kentidir. Kudüs Müslümanların, Musevilerin ve Hıristiyanların birlik ve barış içinde yaşayacağı kutsal bir kenttir. Bütün Arap ve İslam Dünyasında nefretle karşılanan bu siyonist tutum geçersizdir. İsrail askeri birlikleri Kudüs'ü ve işgal altında tuttukları Batı Şeria ve Gazze'yi kayıtsız şartsız terketmelidir. Kudüs ve işgal altındaki topraklar Filistin Arap halkına geri verilmelidir.

"Siyonist Begin yönetiminin aldığı bu karar Ortadoğu'daki nazik durumu daha da gerginleştirmiştir. İsrail Parlamentosunun kararı, bölgede pusuya yatmış olan Sovyet-sosyal-emperyalizmine de yeni olanaklar sağlamaktadır. Bu nedenle özellikle Tel Aviv yönetimine karşı hâlâ açık bir tutum takınamayan ABD, siyonistleri desteklemekten kesinlikle vazgeçmelidir. Batı Avrupa ülkeleri de Ortadoğu'daki çıban başı olan İsrail rejiminin oldubittilerine karşı ağırlıklarını duyurmalıdırlar.

"Kudüs, İsrail siyonistlerinin başkenti olamaz. Başta İslam ülkeleri olmak üzere bütün barışsever güçler İsrail yayılmacılığı ve siyonizmine karşı, Filistin halkının bağımsız devlet kurma hakkını sonuna kadar savunmalıdır.

"Türkiye hükümeti, İslam Konferansının kararlarına uymalı ve diğer İslam ülkeleri gibi, İsrail ile ilişkilerini kesmelidir."

Demirel: "Diyalog...

(Baştarafı 1. sayfada)

Demirel, açıklamasında anarşi ve terör karşısında paniğe kapılmamak gerektiğini belirterek, Hükümetin görevinin gözünü kırpmadan bunların üstüne gitmek olduğunu ve hükümetin bunu yaptığını söyledi. Demirel, bu iş için olağanüstü hal yasasına, Sıkıyönetim Komutanlarının yetkilerinin genişletilmesine ilişkin yasanın çıkartılmasının zorunlu olduğu görüşünü tekrarladı.

Cinayet şebekelerinin kan dökmeye devam etmelerinin devletin güçsüzlüğü anlamına gelmeyeceğini savunan Başbakan Süleyman Demirel, "Yalnız bunların ardı arkası kesilmeden devam edip gitmesi de her halde kimse tarafından başarı sayılamaz" dedi.

Devlet Permaşarp reklamı değildir

(Baştarafı 1. sayfada)

Bunca önemli görüşmede localar hayli boştu. Protokol locasında birkaç dünyayı beğenmez hanım birbirleriyle cak cakalaşıyorlardı. Arkada halk locası da dörtte üç boştu. El alem rüyalarını, umutlarını çoktan yitirmiş besbelli.

Ecevit'in konuşmasını Meclise geç vardığımdan kaçırmıştım. Hırçın ve etkisiz bir saldırı olmalıydı. Neden başka türlü olsun. Salona girdiğimde kontenjandan Amiral Fahri Çoker çat pat duygularını koyuyordu ortaya. Bitirdi. Cat pat alkışlandı. O az alkışlanan konuşmacının, yarı mahçup yarı mağrur haliyle yerine döndü, azıcık ayakları dolaşarak. Yolunda, birkaç arkadaşın eli eline takıldı, kaçamaktan kutlar gibi.

Prensip olarak anarşi ve önlemleri görüşülecekti. Benim kafamda sadece büyük küçük ortanca havanlardaki su çalkalanıyordu.

Liderler, neden bazı partilileri kürsüye fırlatırlar ki, vakit geçsin diye mi, AP'den Gıyasettin Karaca'yı dinlerken hep bunu düşündüm. Olağan bir edebiyatla özsüz şiveli, insana bir şey katmayan, öfke bile doğurmayan bir konuşma yapıyordu yirmi dakikayı doldurmak için. Doldurdu taştı bile.

Ne diyordu?

"Kafaları değiştirmek lazım."

"Bize ne oldu böyle?"

"Ne zaman oldu?"

"Kim yaptı?"

İnsan onu dinlerken, "Bana ne oldu da ben bilemem" şarkısını yakası geliyordu.

Erken seçim diye sözünü bitirdi.

Milli Selametten Arıkan renksiz bir konuşma yaptı. O kadar renksiz ki, doğruyu da eğriyi de söylese gene hiç bir şey yazmazdı.

O da onarım hükümeti veya erken seçim diye sözlerini bağladı.

AGAH OKTAY GÜNER

MHP'nin ağır toplarından biri Agah Oktay Güner açık renkli giysileri içinde, zamanla gövdeleşmiş kürsüye çıktı. Dolduruyordu kürsüyü sesi başka türlü toktu, Wagner'in operalarına angaje edilecek bir ses.

Benim havanda su dövmeye devam ediyordu. Bir taraftan da Agah Oktay Güner'in birkaç zaman önce bir ilim kürsüsünü nice başarıyla doldurabileceğini düşünüyordum. Bu zeki adam fazla politikacılaşmıştı. Fazla tek gözlü mantık kullanıyordu, politika mutfağının polemik kurallarına fazlaca uyuyordu. Karşısındakinin bilgisizliğine fazlaca güveniyordu. Sayfasını verdiği (193) bir kitaptan sözümona bir belge verdi. Neymiş? Ecevit, SİA'nın parasıyla organize edilmiş, Kissinger'in seminerlerine Amerika'da bir süre devam etmiş miş.

Peki Sayın Agah Oktay Güner ya Turhan Feyzioğlu yerinden:

— Ben de o seminere devam ettim diye laf atsaydı ne yapardın?

Kendisine Nazi faşist diye yersiz laf atıldığında yanıtı da bayat bir yanıt oldu, o yanıt Sirano dö Berjerak'da da vardır: "Memnun oldum."

Bir de gene alışılagelmiş edebiyat patlattı:

"Hükümetler geçicidir, devlet ebedidir."

Aziz kardeşim devlet şer güçlerine karşı hayır çatısıdır. Permaşarp reklamını hatırlatan sloganlar kaldırmaz:

"Erkek kuvvetlidir."

"Erkek dürüsttür."

Bu tür edebiyata karnımız ne kadar tok, neredeyse mide fesadına uğrayacağız, bunu artık o politikacılar belleseler fena olmaz.

VE DEMİREL

Birdenbire nehir kolları ana nehre katılır gibi salonun açık kapılarından politikacılar dolmaya başladı salona. Demirel kürsüye doğru ilerliyordu. Sözüne ılımlı başladı, ılımlı bitirdi. Polisiye önlemler alınması, yasaların desteklenmesi, bazı kuruluşların güçlerinin artırılmasını istiyor başka bir şey istemiyordu. Üzerinde on beş yıla yakın iktidarın hem deneyi hem umursamazlığı vardı. İçin için gülümsüyordu da bazen bu gülümseme dışına da taşıyordu, onun için hükümetler gider gelirdi. Bugün AP iktidardaydı, yarın Halk Partisi. CHP'lilerin can hedefine ulaşabilecek bir söz söyledi:

— Siz hiç hükümete gelmeyeceğinizi mi hesaplıyorsunuz?

Ve CHP'liler yutkunup yutkunup az kalsın belki bizim de işimize yarar diye bütün teklif ettiği önlemleri kabul edeceklerdi, az kalsın.

Demirel'den sonra kürsüyü Feyzioğlu kırk yıllık sözlerle tavsattı, çıktım. Anarşi görüşülmüştü. Beynimdeki havanlardaki su taşarcasına çalkalanıyordu.

Hoşça kalın arkadaşlar.

Fatsa'da...

(Baştarafı 1. sayfada)

başlandı.

Anadolu Ajansının bildirdiğine göre ilçede son durum şöyle: İlçe halkı polisin aşırı tahriklerde bulunmasından ve halka galiz küfürler savurmasından tedirgin. Fatsalılar askerin centilmence davrandığını buna karşılık polisin suçlu suçsuz ayırımı yapmadan halka çok kötü davrandığını bildiriyor

AA'nın haberine göre ilçe halkı, Jandarma Alay Komutanı İbrahim Karakaya'nın olaylarla ilgili olarak halkın 10 11 nolu telefona bilgi verilmesini anons etmesine karşılık, polisin yüzünden jandarmaya bilgi vermedi.

Öte yandan 150 kadar MHP'li ilçeye dışardan gelerek ilçenin üç semtinde ÜGD kurmaya çalışıyor.

DEV-YOL'UN GİRESUN BÖLGE SORUMLUSU OLDUĞU ÖNESÜRÜLEN ZİYA GÜL YAKALANDI

Giresun Emniyet Müdürlüğünün yaptığı açıklamaya göre Dev-Yol'un Giresun sorumlusu olduğu öne sürülen Ziya Gül bir silahla birlikte yakalandı. Yapılan açıklamada Ziya Gül'ün daha önce öğretmenlik yaptığı, bu görevden ihraç edildiği ve çeşitli suçlardan arandığı belirtildi.

AYBASTI'DA BİR KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

Ordu'nun Aybastı ilçesinde sağ görüşlü olarak bilinen Adem Turuncu adlı bir kişi öldürülmüş olarak bulundu.

ANKARA'DA

Ankara Keçiören'de sahurda davul çalan Nuri Şahin, 4-5 kişilik bir grubun silahlı saldırısına uğradı. Saldırı sonucu Nuri Şahin ağır yaralandı.

Dolapdere'de dün 20-25 yaşlarında bir erkek cesedi bulundu. Cesedin kime ait olduğu belirlenemedi.

MARDİN

Mardin'in Nusaybin ilçesinde bir oto tamircisi olan Feridun Aş saldırganların silahlı saldırısı sonucu öldürüldü.

İZMİR'DE

İzmir Banaz Lisesi eski Müdürlerinden ve ebediyat öğretmeni Ahmet İşçi, önceki gece saat 22.00 sıralarında evinden çıktıktan sonra bir grubun saldırısına uğrayarak hayatını kaybetti.

İzmir Şirinyer'de güvenlik kuvvetleri ile girdiği çatışmada yaralanan Apocu Kemal Soydan dün tedavi edildiği hastanede öldü.

ADANA'DA

Adana'nın Narlıca Mahallesinde devriye görevi yapmakta olan askeri time ateş açılması sonucu yaralanan inzibat eri İsmail Toprak öldü.

Olayda kaza kurşunu ile bir çocuğun öldüğü ve bu arada iki teröristin yaralı olarak ele geçirildiği açıklandı. Olay üzerine çevrede güvenlik kuvvetlerinin yaptığı aramalarda 28 kişi gözaltına alındı.

MERSİN'DE

Mersin MHP İl Yöneticisi Enver İnce'nin bakkal dükkanına konulan patlayıcı madde hasara yol açtı.

ELAZIĞ'DA

Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde Komiser Muavini Muhsin Aytaç'ın öldürülmesi ile ilgili olarak yapılan aramalarda 5 tabanca ele geçirildi. 35 kişi gözaltına alındı.

Elazığ Emniyet Müdürlüğü İkinci Şube polislerinden İsmail Selim'in evine patlayıcı madde atıldı.

İSTANBUL'DA KAHVE BASAN FAŞİSTLER, İKİ GENCİ YARALADI

İstanbul Küçükköy'de bir kıraathaneyi basan faşistler iki kişiyi yaraladı. Dün sabah saat 11.30'da Küçükköy'deki Gençlik Kıraathanesine gelen faşistler kahvede oturan iki sol görüşlü genci yaraladılar. Saldırıyı yapanların Bayrampaşa'dan gelen Ömer, Vedat ve Faruk isimli faşistler olduğu belirlendi.

Ya bu deveyi güdün...

(Baştarafı 1. sayfada)

Demirel, Mecliste yaptığı konuşmada, "AP ile CHP birlikte olursa anarşi durmaz. Bu zeminde tek yol, söylediğimiz kanunların çıkarılmasıdır" dedi. Bu sözler, AP liderinin sorunun çözümünde tutumunu hâlâ değiştirmediğini gözler önüne serdi.

CHP içinde ise AP'yi MHP'yle aynı gören ve bir kefeye koyan görüş etkisini sürdürüyor.

TEŞHİSTE BİRLİĞİN ÖNEMİ

İki büyük partinin liderlerinin görüşme ve uzlaşma zemininden kaçan tutumları çeşitli tepkilere yol açarken, esas sorunun anarşinin kaynağının saptanmasında düğümlendiği bir kere daha ortaya çıktı.

AP ve CHP liderleri yaptıkları konuşmalarda terör odaklarını açıkça hedef almayan tutumlarını sürdürdüler. Moskova'nın yıkıcılığı ve MHP'nin terörü Meclisin gündemine gelmedi. Görüşmeler yine iki büyük partinin birbirini suçlamasıyla devam etti.

Artık ülkemizin varlığını ve geleceğini tehdit eden boyutlara ulaşan anarşiye karşı çok daha köklü tutumlara ihtiyaç olduğu herkes tarafından kabul ediliyor. Sorunlar, tek partinin altından kalkamayacağı kadar ağırdır. Terör odaklarına karşı birlik için adımlar atılması artık zorunludur. Tüm halkın isteği, AP ve CHP liderlerinin vurdumduymaz tutumlarını bir an önce terk ederek harekete geçmeleri yönündedir. Geçen her gün, ülkemizin aleyhine işlemektedir.

Teröre darbeler indirilememesi, bugün Parlamentoyu savunan güçler ağır basmakla birlikte darbe peşinde koşanların umudunu artırmaktadır.

Halk artık bu gidişe son verilmesini istiyor. Demirel ve Ecevit'in sorumsuzluğu bir yana bırakarak, el ele verip milletle birlikte terör odaklarının üzerine kararlı bir şekilde yürümelerini istiyor. İhtiyaç budur. İki lider inattan vazgeçip bu ihtiyaca cevap vermezlerse, Parlamentoyu korumak için onlardan vazgeçmek gerekecektir.

Bütün halk Ecevit ve Demirel'e ihtar ediyor:

"Ya bu deveyi güdün,
ya bu diyardan gidin."

MSP: "Konya...

(Baştarafı 1. sayfada)

MSP İl Başkanı önceki gün yaptıkları ortak basın toplantısında, Konya'da ülkücülerin polis desteğinde terör estirdiklerini açıklamışlardı. Bunun üzerine saldırıya geçen MHP'li komandolar önceki akşam MSP İl Başkanının otomobili ve MSP'li olarak bilinen bir gazetenin yönetim merkezine patlayıcı madde atmış ve büyük hasara neden olmuşlardı. MHP' liler Akıncı Gençlik Derneğine de taşlı sopalı bir saldırı düzenleyerek, derneğin camlarını kırmışlar ve eşyalarını tahrip etmişlerdi.

Olaylar üzerine dün TBMM'de ortak bir basın toplantısı düzenleyen MSP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Kazan ve Konya parlamenterleri Şener Battal ile Ahmet Remzi Hatip, Konya Emniyet Müdürünün tahrikleri ve arka çıkmasıyla MHP'li militanların saldırıya geçtiklerini söylediler ve "Konya'yı bir Maraş, Çorum, Yozgat yaptırmayacağız" şeklinde konuştular.

Şener Battal basın toplantısında şunları belirtti:

"Bugün Konya'da ülkücü gençlik diye bir şey yoktur. Ancak Emniyet Müdürünün atanmasıyla polis içindeki bazı MHP militanları ülkücü gençliğin saldırılarına göz yumarak onları himaye etmektedirler. Ülkücüler, polis nezaretinde yaptıkları saldırıda MSP'li gençleri hedef seçmektedirler. Hükümet Emniyet Müdürünü 24 saat içinde görevden almazsa konuyu gensoru meselesi yapacağız."

TİKP'IN AÇIKLAMASI

Konuyla ilgili olarak TİKP İl Örgütünce yapılan açıklamada, "Konya'da bir Maraş ve Çorum olayları yaratmanın zemini yok tur. Bunu bilen MHP, Yozgat gibi bir arındırılmış bir şehir yaratma peşindedir. Bunun için karşısına kim dikilirse saldırmakta, sindirmeye çalışmaktadır. Olayın, MSP'liler parlamenterlerin MHP'nin Konya'da terör estirdiğini açıklamasından hemen sonraya denk düşmesi bir rastlantı değildir. Bu sindirme planının bir parçasıdır" denildi.

Öte yandan, Konya Bölge Gazeteciler Derneği Yönetim Kurulu da bir bildiri yayınlayarak, "Eli kanlı cinayet şebekeleri Konya'da bir Maraş, bir Çorum olayları tezgahlıyor" diyerek saldırıları kınadı. Hak-İş, Akmen Mem-Der, şube ve temsilcilikleri de birer bildiri yayınlayarak, saldırıyı kınadılar.

BİR AKINCI GENÇ AĞIR YARALANDI

Konya'da Akıncılar Derneği üyesi bir genç uğradığı silahlı saldırı sonucu ağır yaralandı. Akıncı Mehmet Tek, motosikletle evine giderken Uluırmak Mahallesinde pusu kuran bir terörist tarafından silahlı saldırıya uğradı.

BASINDAN SEÇMELER

Günaydın Milliyet Politika Dünya Hürriyet Son Havadis Tercüman Hergün Cumhuriyet

Teoman Erel: "Kurnazlık" yetmiyor artık

(Baştarafı 3. sayfada)

koşullara göre dün oluşturulan politikalar, dün kurulan dengeler bugün geçersiz hale gelmiştir artık. Yeni ve cesur değerlendirmeler yapılmalı, milletin beklediği hareket mutlaka yaratılmalıdır. Hiç bir partinin, hiç bir çıkar grubunun, ülkenin önündeki siyasal ve sosyal faturayı tümüyle başkasına ödettirmesi ne kadar kurnazlık yapılırsa yapılsın mümkün değildir. Ya fatura adil biçimde paylaşılacaktır, ya da ihtilaf karakola intikal edecektir."

Örsan Öymen: «Terörle savaş»

Örsan Öymen parlamenterlerin de "yakın korumaya" alınmasının hiç bir işe yaramayacağını ve meselenin cinayeti işleyeni değil, planlayanı yakalamak olduğunu belirtiyor ve şöyle diyor:

"Abdi İpekçi cinayeti Türkiye'deki terörün tarmanışında bir denek taşıdır, ama İpekçi'yi vuran kişiler sadece birer "tetik'ten ibarettir. Bu tetiği çektiren parmaklara doğru iz sürülmelidir... Erim olayında da öyle, Türkler olayında da öyle... Tabancaların başka terör eylemlerinde kullanılmış olması bu gerçeği ortaya koymuyor mu? Koyuyor. Ama biz bir İpekçi cinayetinin sanığını yakaladık mı terörün sırtını yere getirdik sanıyoruz. Yerine getiremediğimizi de Mehmet Ali Ağca'nın kaçırılması olayı ile anlıyoruz."

"Benim beş bin kişilik militan askerim var' diyen parti ile başkanı hakkında 'Gel bakalım arkadaş, sen ne demek istiyorsun?' diyen bir devlet otoritesi çıktı mı?"

Rauf Tamer: «Tarafsız»

Rauf Tamer dünkü yazısında terörün kaynağını hem sağda hem de solda arayan tarafsız anlayışa saldırıyor. Anarşi 'Nereden gelirse gelsin karşıyım' denmesine karşı çıkan Tamer Cumhurbaşkanı Vekili Çağlayangil'i de ima ederek şöyle diyor:

"Tarafsız... Bir meslek oldu bu, bir ihtisas oldu. Hatta bir kariyer. Toplumda prim yapmaya başladı. Öyle ki böylelerine madalya misali kontenjanlar tahsis edildi. Çünkü beyefendimiz sağı da iyi idare ediyor solu da"

Metin Toker: «Bu akşamki yemek»

Dün akşam Cumhurbaşkanı Vekili Çağlayangil'in verdiği yemekte buluşan Ecevit ve Demirel'in *"Karşılıklı işgal ettikleri mevkileri dolayısıyla öyle uyuşmaz bir durumları vardır ki, olumlu herhangi bir sonucu imkansız kılmaktadır"* diyen Toker, her iki partinin daha 1973 seçimlerinin hemen ardından "kıytırık koalisyonlarla" iktidar olmaya çalıştıklarını ve ancak iktidar ellerinden gittikten sonra etraflarına bakabildiklerini söylüyor. Her iki liderin tutumunun da "Hükümetken hükümetten gitmemek, hükümet değilken hükümet olmak, birbirine başka türlü yardım etmemek" olduğunu söyleyen Toker şöyle diyor:

"Halbuki tek doğru, Nihat Erim'in cenaze töreninde imamın liderlerin gözlerini içine baka baka söylediği şu sözlerdir. 'Sizleri düşünceye davet ediyorum. Saygı duruşu düşünceden uzak olursa hiç bir işe yaramaz. Bu millet sevgi, hürmet, kardeşlik ve birliğe layıktır. Şu tabutta sadece Nihat Erim yok. Siz varsınız, biz varız, hepimiz varız."

Kim bu «iç ve dış» düşmanlar?

(Baştarafı 1. sayfada)

Türkiye'de yurttaşlar bu tip demeçleri Cumhurbaşkanlarından parti liderlerine, parti liderlerinden sendika liderlerine, sendika liderlerinden bazı gazete ve gazetecilere kadar dinlemektedir. Fakat bu demeçlerde söz edilen dış ve iç güçlerin kimler olduğu, Ortadoğu'da kimlerin emelleri olduğu hiç belirtilmemektedir.

Kimdir bu iç ve dış düşmanlar? Kimdir Ortadoğu'da emelleri olanlar? Kimdir Türkiye'yi bölmek isteyen vatan hainleri?

Kimine göre siyonizm, kimine göre Ermeniler, kimine göre de Yunanistan. Bir kısmı bunların kim olduğunu açıklamamakta, bir kısmı ise devletin bu iç ve dış düşmanları bildiğini, bunların hakkında devletin istihbarat örgütünün elinde "çok gizli" raporların olduğunu ama bunların açıklanmasının komşularımızla "iyi ilişkilerimizi zedeleyeceğini" söylüyor. "İyi komşuluk ilişkilerini zedelemek" adı altında ülkemizin insanlarının öldürülmesine göz yumuluyor.

Kahramanmaraş ve Çorum'daki katliamlardan sonra da yine aynı tür demeçleri izledik. Ama Kahramanmaraş ve Çorum'da yaşayanlar katliamı düzenleyenlerin kimler olduğunu ve hangi örgütçe beslendiklerini biliyordu.

Türkiye'nin bugünkü meselesi "iç ve dış düşman denilen" güçlerin kimler olduğunu doğru tespit etmek ve adını koymaktır. Kimileri bugünkü şartları Kurtuluş Savaşımızdaki şartlara benzetmektedirler. Bu doğrudur. Evet Kurtuluş Savaşımızdaki gibi güç koşullarda yaşıyoruz. Ama o gün Kurtuluş Savaşını veren Türkiye'nin önderliği, düşmanın adını doğru tespit etmiş ve halka düşmanın adını açıklamıştı. Mustafa Kemal, halkın İngiliz ve Fransız emperyalistlerine karşı birlik olmasını istemişti. Bugün ise düşmanların kimler olduğu doğru dürüst belirlenmemekte ve adları konmamaktadır. Küçük oy hesapları ülkenin bütünlüğünün önüne geçmektedir.

Türkiye'de yaşayan yurttaşlarımız ise anarşinin iki kaynağı olduğunu, bunların Moskova'nın yönlendirdiği güçlerle MHP olduğunu görmektedir. Türkiye'yi yönetenler ise bu mihrakları görmemekte ısrar edip hâlâ anarşinin yalnızca bazı kanunları çıkarmakla önlenebileceğini söylüyorlar. Bu konuda Kurtuluş Savaşı sırasındaki Mustafa Kemal'in açık tavrı örnek olmalı.

Gıyasettin Karaca: "Anarşinin

(Baştarafı 1. sayfada)

cinayet işleyenlerin yakasına yapışılması için Milli Güvenlik Kurulunun önerdiği yasaların çıkarılması gerekir.

"Nihat Erim'i öldürenler kartlarını bırakmışlardır. Fatsa'daki olayları yaratanlar da bellidir. Pankartların altında da grupların isimleri yazılı. CHP Milletvekili Köksaloğlu'nu öldürenlerle, Türkler'i öldürenler ise henüz tespit edilemedi.

"Önemli olan tedbirdir. Kim cinayet işliyorsa onun yakasına yapışmak gerekir. Tedbir birdir. Biz DGM'yi çıkaralım derken komünistler için çıkaralım demiyoruz. Bu kanunlar kim cinayet işliyorsa, kim adam öldürüyorsa ona karşı uygulanacak."

H.Fehmi Güneş: "Terörün...

(Baştarafı 1. sayfada)

devletin elindedir. Bunun gibi sol nitelikli terör odağıyla ilgili çok somut bilgi ve belgeler de mevcuttur.

"Bunun dışında ve dıştan beslenip kaynaklanan bir odağın ürünlerinin büyük şoklar yaratan eylemleri de önümüze gelmektedir. Dış kaynak diyebileceğimiz gücün, diğer terör odaklarına uzantı sağlayıp, onları yönlendirip yönettiğini belirten çok önemli kanıtlar ile karşı karşıyayız."

Kasım Önadım: "Terörün...

(Baştarafı 1. sayfada)

"Teröristler devlet idaresindeki tevazuyu istismar ediyorlar. Devletin varlığı gösterilmelidir.

"Maraş olayı çok eskiden olmuştu. Çorum ve Fatsa'da olayları çıkartanlar ise komünistlerdir."

Demirel: "Cinayet...

(Baştarafı 1. sayfada)

Dört bin kişinin hangi örgütlere mensup olduğu bellidir. Binaenaleyh neyin tartışması yapılıyor Türkiye'de. Meçhul olan hiç bir şey yok. Konuşmanın başında da söyledim. Cinayetlerin kimin tarafından işlendiği işlettirildiği bellidir. Bilmeyen de yoktur.

MHP'li katil...

(Baştarafı 1. sayfada)

kaçırılmış, otobüsü Maslak'a götüren katiller, içinden üç öğrenciyi indirerek kurşuna dizmişlerdi. Olay sırasında Suat Koçer ve Haluk Tandoğan adlı iki öğrenci ölmüş, Sercan Bilgiser adlı öğrenci ise öldü sanılarak ağır yaralı olarak bırakılmıştı.

CENGİZ AYHAN'IN YAKALANDIĞI ZAMAN VERDİĞİ İFADE

Cengiz Ayhan bir yıl sonra, 11 Eylül 1979'da Mersin'de yakalandığı sırada verdiği ifadede, cinayetten sonra Tarsus'a kaçtığını, burada ilk olarak MHP İlçe Başkanı Mahmut Tat ile görüştüğünü, Tarsus'taki olayları Mahmut Tat'ın planladığını, daha sonra Ömer Cengiz adında bir İkinci Şube komiseri tarafından korunduğunu söylemişti. Ayhan, ifadesinde bu bölgede de cinayet işlemeye devam ettiğini ve sol görüşlü Mesih Yörük'ü MHP Mersin İl Sekreteri Ahmet Boz'un kardeşi Abdülselam Boz'un teşviki ile öldürdüğünü itiraf etmişti.

Gaziantep Ülkü Ocakları Derneği kurucusu ve İstanbul TİT komutanı olduğu belirlenen Ayhan, Mersin'de saklandığı sırada, Semra Uyar adlı küçük bir kızı da iğfal etmişti.

Türkler'in...

(Baştarafı 1. sayfada)

tafalka konuuldu ve çok sayıda işçi tarafından ziyaret edildi. Servis arabaları ile Merter'e gelen binlerce işçi sağ yumruklarını kaldırarak katafalkın önünden geçtiler ve tekrar işyerlerine döndüler. Bazı grupların ise İstanbul'un çeşitli yerlerinden Merter'e yaya olarak geldikleri görüldü.

Merter'de sıkı güvenlik önlemleri altında cereyan eden geçit töreni sırasında herhangi bir olay meydana gelmedi.

KATİLLERİN EŞKALİ BELİRLENDİ

Öte yandan Kemal Türkler'i öldüren faşist katillerin resimleri görgü tanıklarının ifadelerine göre çizildi ve basına dağıtıldı.

KINAMALAR

DİSK'e ve Türk-İş'e bağlı çeşitli sendikalarla bazı bağımsız sendikalar, Türkler'in faşistlerce katledilmesini protesto eden açıklamalar yapmaya devam ediyorlar. Türkiye Genel-İş, Yol-İş, Tüm Bank-İş, Basın-İş Sendikaları da dün yaptıkları açıklamalar ile cinayeti kınadılar.

TÜRK-İŞ 24 TEMMUZU TÖRENSİZ KUTLUYOR

Bu arada Türk-İş İcra Kurulu, 274 ve 275 sayılı Sendikalar-Toplusözleşme-Grev ve Lokavt Kanununun kabul edilişinin yıldönümü olan 24 Temmuzun bu yıl törensiz kutlanmasına karar verdi. İcra Kurulu, bu konuda yaptığı açıklamada, 24 Temmuzun törensiz kutlanmasının gerekçelerini şöyle açıkladı:

"Bu yıl 24 Temmuzun törensiz kutlanmasının nedenlerinin başında, Türkiye'nin en zor günlerinde Başbakanlık yapmış ciddi bir devlet adamı olan Prof. Nihat Erim'in ve bir parlamento üyesinin katledilmiş olması yer almaktadır. Ayrıca gerek Türk-İş topluluğu içinde ve gerekse dışında işçi hareketine hizmet vermiş bulunan sendika yönetici ve liderlerinin de zaman zaman teröristlerce öldürülmüş olması ve yeraltı faaliyetlerinin Türkiye'de bir iç savaş kışkırtıcılığını bütün çılgınlığı ile sahnelemeye çalışması da nedenlerin arasında yer almaktadır."

"TKP'NİN SESİ"NİN YAYINI

Moskova'dan yayın yapan TKP'nin Sesi Radyosunun, Kemal Türkler'in öldürülmesi ile ilgili olarak yaptığı yayında MHP'nin adından bahsedilmezken, Demirel hükümeti tek saldırı hedefi olarak alınıyor.

Kemal Türkler'in öldürülmesinin Çalışma Bakanı Erdemir'in Malatya'da ideolojik grevleri önlemek için yasa değişikliği yapacağını ilan etmesinden bir gün sonraya rastlamasının tesadüf olmadığını söyleyen radyo, şöyle diyor:

"Kemal Türkler'in öldürülmesi Demirel hükümetinin, MESS patronlarının, tekellerin, Türkiye işçi sınıfına yöneltti bir tehdittir... Kemal Türkler'e kurşun sıkanlarla grevleri yasaklayanlar aynı kimselerdir."

TKP'nin Sesi daha sonra geniş işçi kitlelerini hükümete karşı direnişe çağırıyor.

GÖZALTINA ALINMALAR

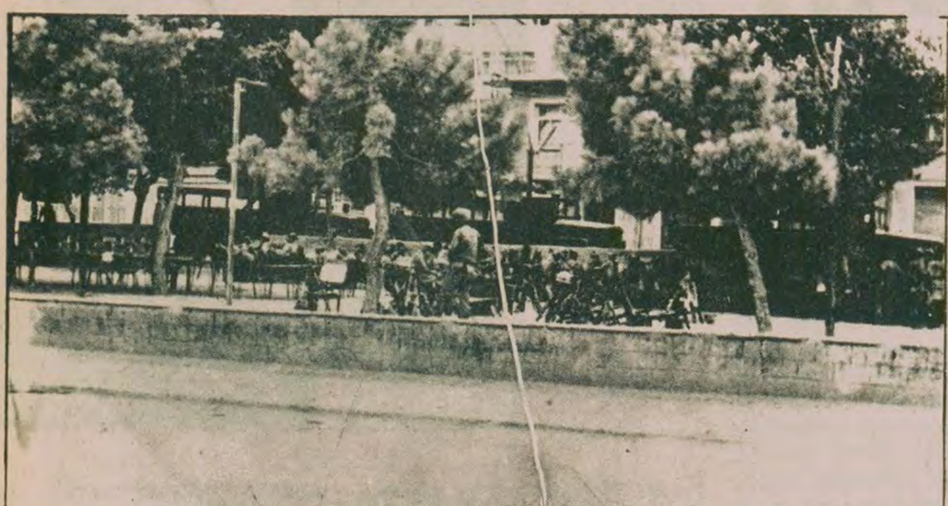
Öte yandan önceki gün Kemal Türkler'in öldürülmesini protesto için yapılan bir günlük direniş nedeniyle Ankara ve İstanbul'da Genel-İş'e ve diğer bazı sendikalara bağlı işçilerin gözaltına alındığı öğrenildi.

SIKIYÖNETİMİN AÇIKLAMASI

Türklerin cenaze töreniyle ilgili olarak bir açıklama yapan Sıkıyönetim Komutanlığı DİSK yönetimince oluşturulan bir Tertip Komitesi sorumluluğunda düzenlenen törende örf ve dini geleneklere aykırı pankart taşınmamasını, bildiri dağıtılmamasını ve slogan atılmamasını istedi.

Aydınlık

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

Operasyona katılan askerler bir grup dinlenme anında.

NURİ ÇOLAKOĞLU

FATSA OLAYI

■ 14 Ekim seçimlerinin Fatsa'ya getirdiği bir başka yenilik Ordu Valisi Akkaya

■ Akkaya, düzenlediği bir operasyonla Ünye'yi MHP'ye teslim etti

■ Fatsa'da herkes Ünye'ye benzeme konusundan söz ediyor

Operasyondan sonra kaldırılan barikatlardan arta kalan taşlar görülüyor. Çoğu kaldırımlardan sökülmüş.

BASINI HÜR OLAN ÜLKEDE 18 GÜN GÖZALTINDA TUTULAN MUHABİRİMİZ BİLAL GÜNEŞ ANLATIYOR

İŞKENCEHANEDE YAŞADIKLARIM (2)

GÖZALTINA ALINIRKEN SUÇUM: «POLİS ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜSTÜ»

18 gün sonra, savcılığa bile çıkarılmadan serbest bırakıldım

Polis "hık, mık" ediyordu. Komutan yardımcısı "Hemen gözlerini açın. Bizim gizlenecek neyimiz var" dedi. Gözbağını kaldırdım. Gözlerimin altındaki morluk ve kalın çizgiler ortaya çıktı

MEHMET Yılmaz adında 18 yaşındaki işçi, "Örgüt şefliği ve korsan gösteri tertiplemekle" suçlanıyordu. Ayrıca, Mehmet Yılmaz'ın gösteride silah taşıdığı da iddia ediliyordu. Diğer fırın işçisi Cuma Özen de, Mehmet Yılmaz'a yardım etmekle suçlanıyordu.

Bir hafta sonra düğünüm olacaktı

MEHMET Yılmaz odaya geri getirildiğinde hemen etrafını sardık. Herkes merakla soruyordu: "Ne oldu, ne yaptılar?" Mehmet Yılmaz, kendisini önce falakaya yatırdıklarını daha sonra elektrik verildiğini anlattı. 'Parmaklarıma yüzük gibi bir şey taktılar. Ardından bir titreme oldu. Bana elektrik veriyorlardı. Bir taraftan da "Konuşlan, hangi örgütün şefisin?" diye soruyorlardı. Kalbim zayıftı. Bir ara ellerimi kalbimin üstüne koyarak yere düştüm ve bayılacak gibi oldum. Bir tanesi bağırdı: "Çabuk telleri çözün. Su getirin" Kafamdan aşağıya su döktüler. Kendime geldim. Kalbim dayanamaz, ölürüm diye korkuyordum. Bir hafta sonra düğünüm olacaktı. Her türlü hazırlığı tamamlamıştık" diye anlatıyordu. Mehmet Yılmaz: "İşkenceciler ne söylediyse kabul ettim" dedi.

Suçumuz ortaktı: Polisi öldürmeye tam teşebbüs

SORUŞTURMA Bürosunda kaldığımız beşinci gün hepimizi toplayarak aynı katta bulunan Teknik Büroya götürdüler. Burada cepheden ve yandan olmak üzere iki poz resmimizi çektiler. Ayrıca parmak izlerimizi de aldılar. Orada görevli bir polis, hepimizin dosyasına aynı suçu yazdı. Yani hepimizin suçu ortaktı. Parmak izimin ve resimlerimin yapıştırıldığı kağıtta şöyle yazıyordu: "Suç: Korsan gösteriye katılmak, güvenlik kuvvetlerine ateş açmak. Polisi öldürmeye tam teşebbüs. Uyuşturucu madde bulundurmak." Benim dosyama bunlar yazılınca şöyle bir durum çıkıyordu ortaya. Haber derlemek amacıyla olayı izlediğim için, korsan gösteriye katıldım sayılıyordu. Elimde bulunan fotoğraf makinesiyle de güvenlik kuvvetlerine ateş açmıştım. Hatta bir polisi de öldürmeye tam teşebbüs etmiştim. Bunların hepsi aklıma yattı (!) ama peki ya bu uyuşturucu madde bulundurmak da nereden çıkmıştı?

Hazırlanan ifadeler gözü bağlı «suçlulara» okunuyor

BİZİ Merkez Komutanlığına gönderdikleri gün artık ifadelerimizi de hazırlıyorlardı. İfadeleri yazanlar polisti, ama yine de ifadelerimiz gözlerimiz bağlı olarak hazırlanıyordu. Hazırlanmış ifadeler, gözlerimiz bağlı olarak önümüzde okunuyor ve öyle imza ettiriliyordu. İfadeler 206 nolu Başkomiser Kemal Emre'nin odasında hazırlanıyordu. İfademi alan polis, önce hangi örgüte bağlı bulunduğumu sordu. "Hiç bir örgüte bağlı değilim" dediğimde, "Hiç bir örgüte bağlı değilsin de seni hemen Aydınlık gibi aşırı ucu temsil eden bir gazeteye muhabir yapıp, eline de fotoğraf makinesi mı veriliyor?" dedi. Fotoğraf makinesinin kendi malım olduğunu söyledim. Bu defada, 'Peki niye bir başka gazetede çalışmıyorsun da Aydınlık'ta çalışıyorsun?" diye sordu. Aydınlık'ın fikirlerini doğru bulduğum için Aydınlık'ta çalıştığımı söyleyince "Yaaa... Bal gibi örgüt adamısın işte" dedi. İfadem alınırken daha önce yüklemek istedikleri suçları tekrarladılar. Hepsini reddedince, ifadeyi yazan polis, "Zaten buraya ne yazsak on beş gün yatırıp çıkarıyorlar. En iyisi burada keselim" dedi. Daha sonra hazırladıkları ifadenin altını imzalamamı istediler. Gözlerimin kapalı olduğunu, ifadeyi okumadan imzalamayacağımı söyleyince, "Biz senin yerine okuruz. Bize güvenebilirsin" dediler. Ve bir polis, ben ne söylemişsem onu tekrar ederek yazdıkları ifadeyi okudu. Hakikaten kağıttan mı okuyor yoksa kafadan mı onu bilemiyordum.

Soruşturma Bürosundan Merkez Komutanlığına götürüldük

ARTIK burada işimiz bitmişti. Bizi önce Tugaya, oradan da Merkez Komutanlığına götüreceklerdi. 19 Haziran Cuma günü saat 10.00'da bir polis odaya gelerek, "Herkes gözlerini bağlasın. Hazırlanın" dedi. Gözlerimizi bağladık ve el ele tutuşarak yürümeye başladık. Soruşturma Bürosundan dışarıya çıkınca, "Herkes gözlerini açsın" dendi. Başka biri, "Gazeteci gözlerini açmasın" diye emir verdi. Bir polis yanıma gelerek, gözümü kontrol etti ve bağı gevşek bulmuş olmalı ki, yeniden sıkıca bağladı. Bodrum katından Emniyet Müdürlüğü katına çıktık. Gözlerim bağlı olduğu halde yığınla insanın arasından geçirdiler. Vilayetin önüne gelince gözlerimizi açtırıp polis aracına bindirdiler. "Gözlerimi açabilir miyim?" diye sordum. "Hayır açamazsın" dediler.

Bizi, 5. Zırhlı Tugaya götürerek, Sıkıyönetim Komutanlığının bulunduğu binada sıraya dizdiler. Komutan içerdeymiş. O çıkınca bizi götüreceklerdi. Biraz bekledikten sonra Sıkıyönetim Komutan Yardımcısı makamından çıkarak gidiyordu. Bizim önümüzden geçerken durdu ve "Bunun gözleri niçin bağlı" diye sordu. Kimse cevap vermeyince yanıma gelerek gözümdeki bağı hafifçe kaldırdı ve "Yoksa gözlerinden rahatsız mısın" diye sordu. "Hayır" dedim. Paşa bağı kaldırınca gözlerimin altındaki moru ve kalın çizgiyi görmüştü. Tekrar polise dönerek, "Gözlerini açın bunun" dedi. Bir polis komutanın yanına yaklaşarak, "Komutanım, Soruşturma Bürosundan gözlerinin açılmaması için emir verdiler. Gazeteciymiş de" deyince Komutan, "Ne münasebet canım. Hemen gözlerini açın. Bizim gizleyecek neyimiz var" dedi. Baktım polis daha nazlanıyor, ben hemen ellerimle gözümdeki bağı açtım.

Sıkıyönetim Komutanlığından kısa bir süre kaldıktan sonra bizi tekrar arabaya bindirip Merkez Komutanlığına götürdüler. Artık hepimiz gözetim altına alınmıştık. Burada bize, "En fazla 15 gün yatarsınız" dediler.

Merkez Komutanlığı Gözetim Evinde ben ve korsan gösteri suçundan getirilen sekiz kişi 13 gün tutulduk. Diğer üç kişi ise biz tahliye edildiğimizde halen tutuklu bulunuyorlardı.

Bitti

Fatsa'da cinayetlerden sonra soruşturma bile açılamıyordu

DEV-Yol'un yaptıklarına karşı çıkmadığın, Dev-Yol'un düzenlediği mitinglere düzenli olarak katıldığın, kepenk kapatma boykotlarına itiraz etmediğin sürece, Fatsa'da kendi halince yaşayabilirdin.

Karşı çıkanların başına gelenler ise duruma göre değişiyordu. Fatsalıların anlattığına göre önce bir «gözdağı» veriliyordu. Sonra üzerine çullanıp dövüyorlardı. Böyle bir akibet eski bir Dev-Yol şefi olman halinde bile kaçınılmazdı.

Örneğin Dev-Yol'un önderlerinden biri, bir iddiaya göre "Kendi başına örgüt gibi hareket ettiği" için, bir arkadaşına göre ise bu dayaklara ve halka yönelen baskılara karşı çıktığı için eşek sudan gelene kadar dövülmüştü.

Daha ağır cezalar da vardı. Çekip "dere"ye götürüyorlardı.

"Dere" Fatsa'nın tepeleri arasında kıvrıla kıvrıla akan sulardan herhangi biriydi. Birkaç gün sonra cesedi bulunuyordu dereye götürülenin.

Hareket'e karşı çıkılmıyor

FATSA'da hiç kimse son iki yıl içinde kaç kişinin öldüğünü kesin olarak bilmiyordu. Soruşturma açılamıyor. şahit bulunamıyor, hatta dosya bile tutulamıyordu. Ölen ölmüş oluyordu. O kadar.

Mahkemeler iş görmeyen kurumlardı. Mahallede çıkan anlaşmazlıkları "Halk Komiteleri" çözüveriyordu. Daha üst düzeydeki anlaşmazlıkları ise "hareket" hallediyordu. "Hareket" Dev-Yol'un Fatsa'daki adıydı. Herşeye "hareket" karar veriyordu. Hareketin isteklerine karşı çıkmak ise hiç de hayırlı sonuçlar doğurmuyordu.

Her gün yaklaşık 4-5 kişi çeşitli nedenlerle dövüldüğü halde resmi makamlara hiç bir şikayet yapılmıyordu. Yöneticiler ise Dev-Yol'cularla iyi geçinebilmek için "İlçe sakin, hiç bir şey yok" diyorlardı.

Terör yüzünden Dev-Yol'a karşı olanlar bile durumdan memnun gözükmek zorunda kalıyordu.. Sakinlik, kasabayı saran genel terörden kaynaklanıyordu. Terör o noktaya varmıştı ki, ilçedeki siyasi parti yöneticileri basına "ilçemizden ne istiyorlar, her şey güllük gülüstanlık" gibisinden demeçler vermek zorunda kalıyorlardı.

Fikri Sönmez yönetimi tarafından açılmış yolların bir kısmı ekili tarlaların üzerinden geçmişti. Bazı Dev-Yol'cularla o yollardan birini geziyorduk. Çevreden Fatsalılar da toplanmıştı. Yol tarlanın ortasından geçiyordu. Tarla sahibini sorduk. Sessiz bir köylü bir adım öne çıktı. Ne kadat tazminat ödendiğini sorduk. Fatsalı cevap vermedi. Başını öne eğip yere baktı.

Yanımızdaki Dev-Yol'cu hemen atıldı, "Yollar için hiç tazminat ödenmedi, buna karşılık yol geçtiği zaman belediyece alınması gereken şerefiye de alınmadı" dedi.

Kimse bir görüş belirtmedi. Suskunluk havada asılı kalmıştı. Yola devam ettik.

Üç kişi ile konuşulduğunda herkes Fatsa'daki huzuru övüyordu. Ama tek tek görüşünce herkes aynı şekilde havada asılı duran suskunluktan yakınıyordu.

14 Ekimin Fatsa'ya getirdiği başka şey: Ordu Valisi Reşat Akkaya

14 Ekim seçimleri Fatsa'ya Dev-Yol yönetimini getirmişti. Ama getirdiği tek şey bu değildi. 14 Ekimden sonra meydana gelen iktidar değişikliği ve kurulan AP hükümeti Ordu'ya vali olarak Reşat Akkaya'yı atamıştı.

Reşat Akkaya gazetemizin dikkatli okuyucuları için yabancı bir isim değil. AP bir gecede 67 ilin vali ve Emniyet Müdürünü değiştirirken, Reşat Akkaya'yı da Ankara'ya Emniyet Müdürü olarak atamıştı. Akkaya da işe başlar başlamaz nerede ne kadar MHP'li Emniyetçi varsa olaylı mahallelerin karakollarına atamaya girişti. Karakollardan işkence sesleri yükseliyor, mahallelerdeki baskı artıyordu.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı bu duruma karşı çıkarak Akkaya'nın görevden alınmasını istedi. Demirel Akkaya'yı geri cekti. Ama bu defa önce merkez valisi kadrosuna sonra da Ordu'ya atandı.

Operasyona katılan bir zırhlı araç ve çevreyi gözleyen askerler.

Akkaya'nın Ünye operasyonu

AKKAYA işe Ünye'den girişti. Fatsa'ya 12 km uzaklıktaki Ünye o tarihe kadar kendilerine sol diyen çeşitli grupların denetiminde idi.

Akkaya Ordu'da yapılan DİSK mitingini kendisi için elverişli bir ortam olarak gördü. 49 fraksiyonun DISK mitingi için bütün çevre ilçelerden Ordu'ya aktığı sırada daha önceden Ünye Emniyetini değiştirmiş olan Akkaya, Samsun'dan getirttiği MHP'li militanlarını birkaç saat içinde Ünye'ye yerleştirdi. Daha önceden tutulmuş binaya MHP ve ÜYD tabelaları asıldı. Bütün çevreyi özel seçme polisler tuttu.

Mitingten sonra Ünye'ye dönen sol kesimden birkaç yüzü gözaltına alındı. Emniyette yapılan işkenceleri halk anlata anlata bitiremiyordu. Emniyetçi Vali Akkaya'nın operasyonu sonucu Ünye, MHP denetimine girmişti.

Ünye olayı Fatsa'da telaş yaratıyor

DEV-Yol, komşu kasabada meydana gelen olaydan ürktü. Hem de bunu halkı etrafında toplamak için kullandı.

Fatsa'da konuştuğumuz herkes Ünye'ye benzeme konusundan söz ediyordu.

Bütün yolların köşeleri tutuldu. Gece çevre yollara silahlı nöbetçiler dikildi. Nöbet tutma devrimciliğin ölçüsü oldu.

Bu arada garip olaylar meydana geliyordu.

Bir gün asma köprüden geçip köyüne gitmek isteyen üç köylüye nöbet tutan Dev-Yol'cular dur ihtarı veriyor, korkan köylüler kaçmaya başlayınca da ateş açılıyordu. Köylülerden biri vurulup düşüyordu. Yanına giden Dev-Yol'cular yerde yatan köylüyü görünce, "Özür dileriz, seni yanlışlıkla vurduk, bir daha olmaz, kusura bakma" diyorlardı.

Bir başka gece ise nöbet beklerken sessizce yaklaşan insanlar görüyorlar ve hemen "faşistler geliyor" diye silaha sarılıp ateş açıyorlar. Oysa gelenler nöbeti devir alacak Dev-Yol'cular. "Yanlışlıkla çıkan bu çatışma" da bir Dev-Yolcu ölüyor.

İki ateş arasında

AKKAYA'nın uygulamaları ve hele Ünye operasyonu birçok insanı tedirgin etti. Bu yüzden de AP'nin atadığı yeni Milli Eğitim Müdürü Necmettin Şen sokak ortasında esaslı bir dayak yedi. Ardından Şen ölüm korkusuyla ilçeyi terk etti. İlçenin en kıdemli okul müdürü olan Cevat Kuş bu defa bu göreve atandıysa da görevi kabul etmedi ve böylece bu görev boş kaldı. Vali, "görevi kimse kabul etmediği için atama yapılmıyor" diyordu.

Kasaba içinde Dev-Yol, dışarıda Vali Reşat Akkaya ve desteklediği MHP, MHP'nin yanında saf tutan polisler.

Fatsa iki ateş arasında kalmıştı ve giderek hızlanan olaylar Fatsalıların hayatını daha da zorlaştıracaktı.

Yarın: Olaylar tırmanışa geçiyor

TV'de HABER YORUM MAGAZİN

21.25 Ramazan Özel Eğlence Programı

Huzur parodileri

Ramazan Özel Eğlence Programı "Gecemiz"in oyun bölümünde Ali Poyrazoğlu'nun "Huzur Parodileri" yer alıyor. Program parkta, sayfiyede huzur bulabilmek için gidenlerin nasıl daha fazla huzursuzlaştıklarının gülünç bir şekilde anlatıldığı oyun, kuklalarla gösteriler ve şarkıların söylendiği müzikal güldürüden oluşuyor.

Ali Poyrazoğlu ve arkadaşları

Dizinin bu bölümünde hastanede staj yapan bir tıp öğrencisi sonunda intihar eder.

22.10 Tıp dosyası

Doktor olmaya cesaretiniz kırılmasın

Sürekli dizi "Tıp Dosyası"nın bugünkü bölümünün mesajı "Sakın doktor olmaya cesaretiniz kırılmasın."

Filmde Thor, Jerry ve Erica adlı üç tıp öğrencisi hastanede doktorluğu öğrenmeye çalışmaktadırlar. Thor'un bir hastası ölünce, bundan kendisini sorumlu tutarak ihtiyar eder. Jerry ise gördüklerini benimseyemez, tıbbı bırakmaya karar verir.

ELEŞTİRİ

Ya bir de Türkiye'de staj görselerdi

Bu akşam Tıp Dosyası filminde Amerikan hastanelerine dayanamayan Thor, Jerry ve Erica ya bir de bizim hastanelerde staj görüyor olsalardı. Tam ameliyat yapılırken elektrik kesiliverince, röntgen için elini attıklarında film bulamayınca ne yaparlardı. Üstüste kaç kere ihtihar ederlerdi acaba?

Aşırı yorgunluk sonucu bir hemşirenin veremlinin iğnesini astımlıya, astımlının iğnesini veremliye yaptığını görseydi, veremlinin göğsünün şişip şişip ölüşünü, astımlının ise nefes alamadığından gidişini ertesi sabah öğrenseydi acaba ne yapardı dizimizin kahramanı?

Filmi seyreden doktorların cesareti kırılır mı, yoksa artar mı bilmeyiz ama ya hasta olan izleyicilere ne demeli?

Televizyonda Bugün

15.50 OLİMPİYAT OYUNLARI

Olimpiyat Oyunlarının genel özeti yapılacak.

16.50 HABERLER

17.00 OLİMPİYAT OYUNLARI

Atletizm karşılaşmaları naklen, cimnastik ise banttan yayınlanacak.

19.40 İFTARA DOĞRU

Ankara için iftar vaktine göre ezan ve iftar duası okunacak.

20.15 OLİMPİYAT OYUNLARI

Atletizm karşılaşmaları naklen yayınlanacak.

20.30 HABERLER

21.25 GECEMİZ

Ramazan Özel Eğlence Programı

22.10 TIP DOSYASI

22.55 HABERLER

23.10 OLİMPİYAT OYUNLARI

Atletizm karşılaşmaları banttan yayınlanacak.

00.20 KAPANIŞ

TİYATRO

Tahir Özçelik

Tiyatro kitapları üzerine (1)

Tiyatro kitaplığımıza bir goz atarsak, genel konuları içeren, diyelim ki hem sıradan bir tiyatro seyircisinin hem de tiyatro sanatının iç yapısına, gelişimine, çağdaş ve güncel sorunlarına ilgi duyan herkesin okuyup yararlanabileceği türden yapıtların azlığı dikkatimizi çeker.

Nitekim Cumhuriyetin ilanını izleyen elli yıllık sürede sahne sanatları tarihi, tekniği üstüne yazılmış kitaplarla, ansiklopedi, derleme, inceleme, eleştiri, anı ve benzeri kitapların sayısı üç yüz bile bulmaz. (Kaynakça: Cumhuriyet Dönemi Türkiye Tiyatro Bibliyografyası. Haz: Ahmet Borcaklı-Gülter Koçer). Üstelik bunlardan 1928'e, yani Latin harflerinin kabulüne dek basılanların eski yazıyla olduğunu, bugünün kuşağına yabancı kaldığını da unutmayalım.

Yayınevlerinin tiyatro kitabı basmada genellikle sakıngan ve isteksiz davranmalarına karşın, son yıllarda, gerek nitelik gerekse nicelik yönünden olumlu gelişmeler izlenmektedir. Gerçi sürümü az, tüketilme hızı da oldukça ağır olan bu tür kitapların, roman, şiir, öykü, deneme vb. gibi kitapların oranı yine de düşüktür ama, anlaşıldığı kadarıyla belirli, bilinçli, tiyatro sanatının yan konularıyla ve temel sorunlarıyla ilişkisini sürdürmeye kararlı bir okur sınıfı az çok oluşmuştur. Özel yayınevlerinin yanı sıra bazı büyük bankaların da yayıncılık alanında etkinlik gösterdiğini, bunlardan özellikle birinin (T. İş Bankası) oldukça geniş kapsamlı ve öbür yayımcıların kolay kolay göze alamayacağı boyutlarda yapıtlarla tiyatro kitaplığımıza katkıda bulunduğunu biliyoruz.

Bir de resmi, yarı resmi kurumların denetiminde ve gözetiminde yayımlanan yapıtlar kalıyor; yani Milli Eğitim, Kültür Bakanlıkları, Devlet Konservatuvarı, Üniversitelerin ilgili fakülteleri, vb. Bunlardan Bakanlık yayınlarını hemen hemen belli başlı kitapçılarda ya da MEB'e bağlı satış yerlerinde bulabiliriz. Devlet Konservatuvarıysa yayımı işlerini paydos etmiş olduğundan konumuza girmiyor. Üniversitelerimizin fakülte ve enstitülerince yayımlanan kitaplara gelince, bunların pek çoğunu hemen hemen hiç bir kitapçıda bulamadığımız gibi (*) yayımlandıklarını bile duymamıza olanak yoktur, çünkü gazetelerin, dergilerin kitap köşelerinde yer almazlar. (Değerli yazar Tarık Dursun arkadaşın yönettiği "Kitaplar" dergisi bile Üniversite yayınlarından hiç söz etmez!). Dahası fakülte dekanlıklarına, genel sekreterliklerine bir mektup yazarak, ilgilendiğiniz konularda yayınlanmış yapıtların adlarını sorsanız, aylarca yanıt alamazsınız. Nitekim bu satırları yazan da, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Çoğrafya Fakültesi Tiyatro Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğünden iki ayı aşkın süredir bir küçücük yanıt beklemektedir. (Kimbilir belki de akademik ünvan sahipleri, aynı sıfatı taşımayan yurttaşların böyle "ciddi" konularla uğraşmalarını hoş karşılamamaktadırlar!)

Bu arada, daha çok kişisel gözlemlerimizden kaynaklanan bir durumu da açıklamak zorundayız. Tiyatro yayınlarının kimlerce alınıp okunduğunu araştırırsak, son derece ilginç, o derece de şaşırtıcı bir sonuçla karşılaşırız: Tiyatronun dışında olan yurttaşlar, tiyatronun içinde olan ve özyaşamlarını tiyatroyla birleştirmiş olduklarını sandığımız sanatçı yurttaşlardan daha çok tiyatro yayınlarının tüketicisidirler. Çünkü tiyatrocuların yüzde sekseni, kendi bireysel sorunları dışında, tiyatro sanatının temel sorularıyla ilgilenmeye gerek duymaz. Bu, belki soyut bir sav ama, kanıt istenirse, tiyatrocuların hangi kitapları okuduklarını, hangi dergileri izlediklerini anlamak pek güç değildir.

Bir başka yazımızda da, okurlarımıza son yıllarda çıkmış bazı tiyatro yapıtlarını tanıtmaya çalışacağız.

(*) Beyazıt, Sahaflar'daki Elif Kitabevini işleten Sn. Aslan Kaynardağ olanak buldukça İstanbul ve Ankara Üniversitelerinin yayınlarını da getirtir.

BRECHT'İ ANLAMAK

Mert Egemen

"Eğlenceli öğrenme diye bir şey olmasaydı, tiyatro öğretici olamazdı" (BRECHT)

ÇAĞIMIZDA sürekli tiyatronun iki görevi üzerinde tartışılır... "Eğlendirme" ve "eğitme" görevleri üzerinde. Tartışmanın sürekli oluşunun nedeni bu iki görevin biraraya gelmediği sürece tiyatro eyleminin varolma olanağı bulunmamasından. Tiyatro bir amaçla, yalnızca eğitme amacıyla yapılsa dahi, eğlence görevini güçlü tutmak zorunda. Bunun nedeni kuşkusuz seyircinin tiyatroya eğlence adına gelmesi. Seyirci tiyatronun kapısından adımını attığı anda eğlenmeyi kafasına koymuştur. Tiyatroya yalnızca bilgilenmeyi amaçlayarak gelen seyircilerin varlığını bir an düşünsek dahi, gerçekte o seyirciler de bu bilgilenmeyi eğlencenin içinde elde etmeyi düşlemektedir.

Burjuva-demokratik devrimlerinin ünlü düşünürü Diderot tiyatronun iki görevi olduğunu söylediği zaman, o ana kadar tiyatroyu yalnızca eğlencelik bir araç olarak görenler kıyameti kopardılar. Bugün çağımızda artık tiyatronun eğitim görevini görmezden gelen sanatçı yok denecek sayıda. Tüm tiyatrolar kendi dünya görüşleri doğrultusunda seyircisine bir şeyler aktarmaya çabalıyor. Kimi ahlak dersi vermekle uğraşıyor, kimi seyircinin hayata bakışını değiştirmeye çabalıyor.

Bugünün tiyatrosundaki gerçek tartışma, tiyatronun yalnızca eğitim ve propaganda aracı olduğunu söyleyenler ve tiyatroyu dershaneye çevirmeye çalışanlarla tiyatronun iki görevi arasında denge kurma uğraşında olanlar arasında. Yüzyıllardır ya da tiyatro eylemi varolduğundan bu yana, tüm tiyatro ustalarının uğraşı bilinçli ya da bilinçsiz bu estetik dengenin kurulması için oldu ve tüm tiyatro ürünlerinin değerlendirilmesinde de ölçüt, eğlence ile eğitim arasındaki estetik dengenin başarısına bağlı kaldı. İşte bu estetik denge adına yapılan tüm deney ve araştırmalar, elimizde tiyatro yöntemlerini, Stanislavsky'den Meyerhold'a Piscator'dan Brecht'e kadar dağ gibi bir kültür birikimini bıraktı. Tüm bu deneyler bugünün deneysel tiyatrosu için ancak birer malzeme olarak kaldı. Bugün hâlâ tiyatromuz deney çağının içinde... Hatta Brecht'in deyimi ile deney çağına yeni girdi. Bugün yapılan ya da yapılacak tüm sahne deneyleri tarihsel maddeci dünya görüşünün tiyatrosu "Diyalektik Tiyatro"yu ortaya çıkartacak. Dünyayı değiştirebilecek yapıda "değişmiş insanın" oluşmasını uğraş edinen "Diyalektik Tiyatro", geçmiş tüm deneylerin incelenmesiyle yeni çağdaş deneylerle inşa edilecek ve her ulusun kendi rengini taşıyan ulusal kimlikli bir tiyatro olacak.

Geçmiş tüm tiyatro deneylerini irdeleyip, yarına büyük bir çaba ve tiyatroya yeni bir yoruluş kazandıran çağımızın tiyatro kuramcısı Brecht ve onun "Epik Tiyatro" kuramı incelenmeden, onun eğlence ile eğitim arasında kurduğu estetik denge kavranmadan, kanımca tiyatro deneyiminde adım atmak olanaksızdır. Özcesi Brecht'i anlamadan çağımızın sanatını araştırmak gerçekten kör adamın serçe tutmaya çabalamasına dönüştü. "Bilim çağının tiyatrosu diyalektiği hoşlanır bir duruma getirecektir. Çünkü bütün sanatlar, en yüce sanat olan yaşama sanatına hizmet eder." (Brecht).

Eskiyi kökten değiştirmeyi amaçlayan, kendinden sonraki kuşaklara da Marksist bir estetik anlayışıyla yoğrulmuş "Diyalektik Tiyatro Kuramı"nı bırakan Brecht.

Brecht'in tiyatrosu

ÇAĞININ tiyatrosunu bu denli etkileyen, eskiyi kökten değiştirmeyi amaçlayan, kendinden sonraki kuşaklara da Marksist bir estetik anlayışıyla yoğrulmuş "Diyalektik Tiyatro Kuramı"nı bırakan Brecht'in tiyatrosu nedir? Ne değildir?

Bugüne kadar Brecht'in "Epik" ya da "Diyalektik" tiyatrosu konusunda o kadar çok şey söylendi ki bu söylenenlerin ne kadarının doğru, ne kadarının yanlış olduğunu aktarmaya çalışmak bile yüzlerce sayfa tutacak bir araştırmayı gerektiriyor. Oysa bu yazıda sekiz-on satır içinde ancak Brecht'in tiyatro anlayışının genel bir tanımını yapma olanağı var.

Kanımca Brecht'in tiyatrosunun amacı seyircinin yeniyi yaratabilmesi için eski olanı tüm çelişmeleriyle sergilemekti. Brecht bu amacı "epik" ya da "destansı" anlatım adını verdiği biçimiyle gerçekleştirmeye çalıştı. Brecht'in bu "epik" ya da "destansı anlatım" adını verdiği biçimini bir destandan hareketle anlatmanın olanağı var.

Homeros'un "İlyada" ya da bizim "Dede Korkut" destanlarını okuyan ya da dinleyen kişi anlatılan olaya kapılarak, onunla aynılaşıp tümüyle inanarak bakmaz. Onun bir destan olduğunu bilmesi, dinleyen kişiyi sürekli yanlış olanla gerçek olabileceği ayırmak için şüpheyle dinlemesini getirir. Destanlarda gerçekleşeceği öylesine karışmıştır ki, okuyucu ya da dinleyicinin sürekli ayıklayıcı ve olaya eleştirici olarak bakan olması sağlar.

Brecht, Homeros'un destanlarının aslında epik birer tiyatro tadı verdiğini söylüyor. Özetlersek: Epik tiyatrodaki destansı anlatım biçimi, seyirciyi olup biten olayların karşısında olup bitenleri inceler durumda tutmakta ve oluşum halindeki insan yapısında duygu değil, aklın hakimiyetini sağlamaktadır. Bu olaylar karşısındaki aklın hakimiyeti de seyirciyi kendi içinde birtakım kararlar almaya götürecektir. "Bir sanat yapıtında bilgi adına ne bulunuyorsa, tamamen sanat potasında eritilmiş olmalıdır. Sanat yapıtında değerlendirilen bu bilgilerin vereceği zevk, sanatsal zevkten başka bir şey olmayacaktır. Ne var ki, bu bilgiler, her ne kadar bilim zevkini doyurmasa da, büyük keşif ve buluşlar çağı olan bir zamanda sanat yapıtlarından haz duyulabilmesi için, yapıtta olay ve nesnelerin daha derinlerine inmek gerekir." (Brecht).

Brecht'in tiyatrosu ahlaksal bir kurumdur

SCHILLER "Tiyatro mutlak ahlaksal bir kurum olmalıdır" dedi. Bunu derken mutlak sahneden ahlaksal vaazlar verip seyircileri kaçırtan bugünün sloganci tiyatroları akla gelmemişti. Çünkü onun zamanının seyircileri sahneden ahlak dersi verilmesini hoş karşılıyorlardı.

Brecht'in tiyatrosunun insanı ve ondan hareketle dünyayı değiştirmeyi amaçlaması, birçok eleştirmene ilk bakışta onun tiyatrosunun bir ahlaksal tiyatro olduğu sanısını verdi. Oysa Brecht'in endişesi, sahneden açlık, işsizlik, yoksulluk gibi durumları sergileyip birtakım ahlaksal endişeler ve duygular uyandırmak değil, sergilenen yanlışlıkların değişebilirliğini seyircinin aklında biçimlenmesini sağlamaktı. Ona göre insanlar ahlak için değil, ahlak insanlar için di.

Brecht'in tiyatrosunda çözüm yolu

YAŞADIĞIMIZ şu son günlere gelene dek ülkemizde Brecht'e karşı olanlar, birbirlerine taban tabana zıt görüşlerle karşıtlıklarını açıklıyorlardı. Bazıları onu "Politik ve tatsız bir sanat" yapmakla, sloganci ve maskale tarzı ürünler veren bazı tiyatrocular ise "Oyunlarında seyirciye çözüm yolu göstermiyor" diyerek suçladılar. Brecht tüm yapıtlarında çözüm yolunun hap halinde sahneden aktarılmasına karşıydı. Çözümün seyirci tarafından bulunmasını ve seyircinin bulduğu şeyden aldığı hazla "Eee, yeter artık... adamın hali yürekler acısı, kurtuluş yolu var, görmüyor" demesini istiyordu. Çünkü seyirciyi adım adım değiştirecek eylem tiyatroda ancak bu olabilirdi.

Brecht hayatının son dönemlerinde Epik Tiyatro yerine "Diyalektik Tiyatro" sözcüğünü kullanmaya başladı. Diyalektik tiyatronun tek amacının da "dünyanın düzeltilmesinin mümkün olduğunu göstermek" olarak belirledi. Bugün onun Marksist sanat için verdiği uğraş Türkiyeli devrimci sanatçıların da yolunu aydınlatıyor.

İkinci yazımızda Brecht'in ürünlerini değerlendirmeye çalışacağız.

İSTANBUL ŞEHİR TİYATROSU «TIRPAN»I BUGÜN RUMELİHİSARI'NDA SERGİLEMEYE BAŞLIYOR

İstanbul Şehir Tiyatrosunun Rumelihisarı Açıkhava Tiyatrosunda süren Yaz Oyunlarının ikinci yapıtı olarak 'Tırpan'' bu akşam başlıyor.

İstanbu Festivalinin son günlerinde yer alan Sadık Şendil'in ''Kanlı Nigar'' adlı oyununu 23 Temmuza dek Rumelihisarı'nda sürdüren İstanbul Şehir Tiyatrosu, ''Tırpan''ı 3 Ağustos'a dek sergileyecek. 5-17 Ağustos tarihleri arasında ise Musahipzade Celal'in yazıp, Feridun Karakaya'nın yönettiği ''Balaban Ağa''nın gösterileri başlayacak.

Fakir Baykurt'un yazdığı aynı adlı romandan Taner Barlas tarafından oyunlaştırılan ''Tırpan''da Uluguş Nine rolündeki başarılı oyunu ile Suna Pekuysal, bu yıl hem Avni Dilligil, hem de Ulvi Uraz Tiyatro ödülünü kazanmıştı.

Şehir Tiyatrosunun Yaz Oyunları pazartesi dışında her akşam 21.30'da oynanıyor. Biletleri tam 50.25, öğrenci 25.25 lira olarak saptanmış bulunuyor.

'Tırpan'da (soldan) Selma Kutluğ, Vildan Gürelman, Nefrin Tokyay, Arzu Atalay

Yarımca Kültür ve Sanat Şenliği, ağustos ortalarında yapılacak

Yarımca Belediyesi tarafından 1972 yılından beri düzenlenmekte olan Kültür ve Sanat Şenliklerinin dokuzuncusu bu yıl ağustos ayı ortalarında gerçekleştirilecek.

Belediye yönetiminin AP'ye geçmesi sonucu iki yıldır deve güreşleri ve mehter takımı gösterileriyle geçiştirilen Yarımca Kültür ve Sanat Şenliği, CHP'li Belediye Başkanı Avni Şirin ve Belediye Başkan Yardımcısı şair Avni Öztüre'nin girişimleriyle 6 yıl süresince sanat etkinliklerini halkla kaynaştıran bir nitelik taşımış ve büyük ilgi görmüştü.

Belediyenin yeniden CHP yönetimine geçmesi sonucu canlandırılacak olan Yarımca Kültür ve Sanat Şenliğinde, Yugoslav, Romen halkoyunları ekiplerinin gösterileri de yer alacak.

Şenliğin son yıllarda inşa edilen Türk kahvesi, 5000 kişilik açık hava tiyatrosu, konser ve düğün salonları ile halka açık yerlerde gerçekleştirileceği öğrenildi.

6.12.1979 (1)

Özdemir İnce, Seferis'in, Ritsos'un ve Nobel'i alan Elitis'in şiir dosyalarını çıkardı

SAYILI GÜNLER
MUZAFFER BUYRUKÇU

Özdemir İnce, Seferis'in, Ritsos'un ve Nobel'i alan Elitis'in şiir dosyalarını çıkardı.

Küçük, büyük her çeşit kazaya elverişli sisli, puslu, cani bir hava vardı dışarda ve kömür dumanlı soğuk, ısırıcıydı.

Çayımı yudumluyor, gazetelere göz gezdiriyordum. Yaralamalar, tutuklamalar, atamalar, öldürmeler; İranlı yetkililerin, Şah geri verilmeden rehineleri serbest bırakmayacağını tekrarlaması, Amerika'nın savaş çıkarma tehdidi.... İç açıcı, hayatı sevdirici bir kırıntı haber yoktu. Üçüncü Dünya Savaşı Ortadoğu'da mı patlayacaktı? Bu kargaşa ortamında savaşa girdik mi cayır cayır yandığımızın resmiydi. Köylerimiz, kasabalarımız, kentlerimiz bombalanacak, ömürlerimiz boyunca sahip olmak için çırpındığımız evlerimiz, Devletimizi ayakta tutan yüce kurumlarımız, tiyatrolarımız, sinemalarımız, hastanelerimiz, eski uygarlıkların ve kültürlerin temsilcisi anıtlarımız yıkılacak, milyonlarca canın defteri dürülecekti. Sonra? Sonrası hayal edemeyeceğim korkunçluklarla yüklüydü. Gazete satırlarından zihnime sıçrayan bu kuşkular, kuşkuların uydusu görüntülerle sinirlerim iyice gerildi, yumruk yemiş gibi sersemledim, yalnızlığın anlatılmaz boşluğuna yuvarlandım. Derken öfkelendim. Bu kıskaçlar, bu kuşatmalar, bu cendereler, bu korkutmalar, bu beni benden uzaklaştıran iğrençlikler bitmeyecek miydi? Şöyle göğsümü gere gere "Oh be, yaşamak ne tatlı" demeyecek miydim? Sevginin sürekliliğini sağlayan insancıl yaklaşımların yaratıcılarıyla ilişkilerimi pekiştirip hep iyiyi, güzeli üreten uyumların evreninde soluk alamayacak mıydım? Yaşım elliye merdiven dayadığı halde hâlâ neşenin ve gülmenin lezzetli ayrıntılarını iliklerimde, kılcal damarlarımdaki hızlı akışlarda duya duya gülemiyordum. Zaten gülme olgusunu toplumumuzdaki, dünyadaki erinci erinçsizliğe dönüştüren iniş çıkışlar, dengesizlikler, haksızlıklar nedeniyle tanıyamamış, öğrenememiştim. Düşlerimdeki uçaklarla, gemilerle, trenlerle yeryüzünün dört bir yanına taşınan özlemlerimin binde biri; kişiliğimi sarsan rahatsızlıkların kökenindeki isteklerimin en kıytırıkları bile gerçekleşmemişti. Doğduğumdan beri çelmelenmiştim. Düzlüklerde tökezlemiş, çukurlara batmış, tuzaklara düşürülmüş, şu kadarcık bir nimet uğruna yığınlarca mihnete katlanmış, yolumu şaşırmıştım. Hep yücelere, doruklara tırmanmaya çalışırken olanaksızlıkların engelini aşamamış, aklımın kıyısından geçmeyen uçurumlara, en berbat, en rezil karanlıkların, sefilliklerin, maddi yoksunlukların cirit attığı ve bunların hayat diye benimsendiği cehennemlere gömülmüştüm. Çelişkilerden, kararsızlıklardan yakamı kurtaramamıştım. Kıskançlıklarla, düşmanlıklarla, horlanmalarla, küçümsenmelerle yıpranmıştım. Gırtlağıma kadar yükselen acıların tiryakisi olmuştum. Acılarla yatıyor, acılarla kalkıyor, acı alıp acı satıyordum. Yetmeliydi artık! Silkindim birden. Bu itirafımı beğenmedim, çapraz çizgiler çekerek karaladım. "En mutsuz durumlarda dahi karamsarlığa boyun eğmemelisin. Güçlü yanlarına tutunmalısın. İyimserliklerin, inanışların eseridir uygarlıklar. Bunu düşün!" dedim. Salonda gezinmeye koyuldum. Ahmet Say, nerdeyse gelirdi.

Sis yoğunlaşıyordu. Ama süt renginde, sulu rakı renginde değildi. Griydi. Ruhum gibi. Sıkıntılarımı kışkırtıyordu, kışkırtılan sıkıntıların parmakları boğazıma saplanıyordu. İstanbul bu mevsimde sabah-akşam sislenir, göz gözü görmezdi. Hayal şehir kimliğine bürünür, masallaşırdı. İnsanlar, evler, nesneler kaypak, seyrek dokulu ve devinen tüllerle örtülürdü. Vapurlar işlemezdi. Kadıköy yakasındaki memurlar, sevinçten uçarlardı dehşetli lodosların denizi kabartıp çıldırttığı günlerde olduğu gibi. Hâlâ Osmanlı başkenti kimliğini koruyan yemyeşil ve supsulu Bursa da sisliydi. Uludağ'ı kaplayan dumansı bulutlar apansız ovaya yayılır, her şeyi silerdi ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın büyüklüğünü ortaya koyan görkemli tablo, bütün kaynaklarıyla canlanırdı. Vuk Vuço'nun "Ateş Hırsızları" romanında kovalanan biri, gölün yüzeyinde pamuklu şeker helvası örneği duran sise karışarak kurtuluyordu. Korsan gemileri sis mucizesine dört elle sarılıyor, izlerini kaybettiriyorlardı. Bolu Dağı da sisliydi. Kaç kez rastlamıştım. Bir kezinde muavin yere inmiş, buğulanan camları silmiş, iki metre ilerisini seçemeyen şoförü, "Sağ yap, sol yap, doğru yürü! Tamam!" sözleriyle yönetmişti. Yolun kenarındaydık. Altımız uçurumdu. Koltuklara sımsıkı yapışmış, korkudan küçülmüştük. Çıt yoktu. Sadece sigaralarımızı emiyor, heyecanla tüttürüyorduk. Düze vardığımızda ağızlarımız açılmış, anlamlı anlamsız konuşmuş, topraktan kalkan ve parça parça dağılan sisi kızgınlıkla seyretmiştik.

Atilla Özkırımlı, bir İstanbul-Ankara yolculuğunda yoğun sis perdesini yırtamayıp saatlerce beklemelerinin hikayesini yazmıştı bana. Resimli, şiirli hülyalı bir yanı bulunsa da sisten hoşlanmıyordum. Nemliydi, soğuktu, pis pis kokuyordu, soluk aldırmıyordu. 'Saat dokuz, Ahmet Say evden çıkmıştır.'

On'a doğru gelecekti. Boş durmayayım, bir şeyler yazayım dedim, müsvette tomarını serdim masaya. Hikaye taslakları, özdeyişler, rüyalar, yarım kalmış romanlar, sürüyle günlük notları vardı. Birisini okumaya koyuldum. İki ay önce Özdemir İnce'yle Sakarya'da buluşmuş, bir ufak rakı ve öteberiyle evine gitmiştik. Karısı Ülker'le oğlu Aydın'daydı. Çalışma odasında, pencereden vuran güneşin ısıttığı koltuğa ilişmiştim. Özdemir İnce, Seferis'in, Ritsos'un ve Nobel'i alan Elitis'in şiir dosyalarını çıkardı. Yayıma hazırladığı ve ciltlediği şiirlerini okuyordum. (Bir Taşın Anısına) şiirinin üzerinde uzun uzun düşünmem dikkatini çekti, "Yaşadım o durumu" dedi. "Nasıl?" dedim. Piposunu ateşledi Özdemir İnce, gözlerini gözlerime dikti. "Siros Adasının kıyılarında dolaşıyordum. Bir taş buldum. Belki bin yıllık, belki beş bin yıllık. Aldım elime. Taşın durumu değişti. Fırlattım denize sonra. Şimdi orda. Milyarlarca yıl kımıldamadan kalacak. Duygulandım. Şiirin tohumları patladı. Yalnız bu şiiri orda yazamadım da Santorini'de yazdım ama Santorini'yi yazamadım. Müthiş bir şey!... İnsanın elini ayağını, dilini bağlayan bir ada Santorini. Doğasından ürküyorsun. Tarihi, geçmişi, şimdiki zamanı farkediyorsun aynı anda. Zamanın, zamanların bütünü ise insanın içini titretiyor. Bir ayna gibi zaman, kendini görüyorsun. Bütün yücelik ve hiçliklerinle kendini görüyorsun. Görünce de ilkel insanın bilisizliğiyle her şeyden korkuyorsun. Bu duyguyu çözümlemeden şiir yazmak olanaksız. Çünkü yazdığın taktirde bir çeşit dinsel metin, ilahi yazarsın. Böyle bir şey de benim dünya görüşüme aykırı. Bu yüzden Santorini'yi varlığımdaki normalleşme sürecine bıraktım. "Santorini'yi gösteren kartpostala baktım. Dört yanı keskin varlarla çevrili kayalık bir tepedeydi. İç içe geçmiş taştan evleriyle Kazablanka'yı, bizim Mardin ilini andırıyordu. Mendil kadar bahçelerde çiçekler vardı. Güneşin kavurduğu tenha yollar beyazdı. Ürperdim... Omuzlarım sallandı. (İonion Gemisinde) şiirine yumulmuştum ki "Bak, o şiiri anlatayım" dedi Özdemir İnce, "Beni Yunan adalarına kitaplar ve yazarlar götürdü. Buna, haritaya ve tarihe olan tutkunluğumu da ekleyebilirim. Yazarlar: Paul Nizan, Lawrence Durrell, Henry Miller, Seferis, Kavafis ve Ritsos. Yalnız Ritsos'un sürgün edildiği adalara Sisam hariç, gidemedim. Girit'ten gemiye binmiştim. Kendisini dinlemeleri için herkese zorla bira ısmarlayan sarhoş bir Amerikalıyla karşılaştım. Bu Amerikalıyı karşısındakinin İngilizce bilip bilmemesi ilgilendirmiyordu, hiç önemli değildi. Amacı kendini anlatmaktı. Kendini araştırmak, incelemek, tanımaktı. Mevlana'nın şu sözünü anımsadım o sırada. ' (Dile kulaktan başka müşteri yoktur.) Bu ilişkisiz ilişki, şiirin temellerini attı. Günlük yaşamın durum ve konumundan hareketle kendi özüne, başkalarının özüne dönerek, durumu ve konumu evrenselleştirerek insana ait bir an'ı, yitmeyen bir şeyi belirtmek... İşte bu."

(Sallanan Bir Denizde İzlenimler)ı şöyle anlatıyordu. —25.8.1978 saat 15.00. Santorini'den Ios'a kadar iki saat deniz iyiydi. Ios'tan açılınca deniz var. Sallıyor gemiyi. Ülker uzanmış yatıyor.—

Gezdiği yerleri tanımlaması ilginçti.

Gümülcine:	Göçmen
Selanik:	Şaşkın ve atılgan.
Atina:	Bencil ve orospu.
Siros:	Pişman ve sinirli.
Santorini:	Saldırgan ve ürkek.
Paros:	Hasta ve korkak.
Samos:	Ritsos ve direnme.

Salonda yemek yerken telefona uzandı, gülümsedi, "Üstada telefon edeceğim." dedi.

"Ritsos'a mı?"

"Evet." dedi, santrala numarayı söyledi, Yannis Ritsos adını özellikle belirtti. "Bu saatte uyur ama, bakalım."

(DEVAM EDECEK)

Devlet Halk Dansları Topluluğu, Avrupa turnesine başladı

Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Devlet Halk Dansları Topluluğu, gösterilerde bulunmak ve festivallere katılmak üzere geçtiğimiz günlerde Avrupa turnesine çıktı.

50 kişiden meydana gelen Devlet Halk Dansları Topluluğu önce Arnavutluk'a gidecek ve bu ülkenin çeşitli kentlerinde Anadolunun 10 ayrı yöresine ait halk danslarından örnekler sunacak. Topluluk, Arnavutluk'ta kalacağı 10 gün içinde ayrıca Ulvi Cemal Erkin'in "Köçekçeler" isimli eserinden uyarlanan ve folklorik adımlardan oluşan bir düzenlemeyi de sergileyecek.

Devlet Halk Dansları Topluluğu, Arnavutluk'taki gösterilerini tamamladıktan sonra, 7 Ağustosta İsviçre'ye geçecek ve Cenevre Festivali'ne katılacak. Topluluk daha sonra 23 Ağustosta Romanya'da düzenlenen Balkan Ülkeleri Folklor Festivaline de katılacak.